

BIBLIOTEKA KRAKÓW

XII 2023 | NR 12 (73)
ISSN 2544-445X

INFORMATOR CZYTELNICZO-KULTURALNY

**Wywiad z Kingą
Preis**
s. 3-5

**Ach, co to był
za bal!**
s. 6-7

**Broń i Barwa
w Arsenale**
s. 16-17

Na okładce: Alicja Jasińska, uczestniczka gry terenowej „Zagubieni”
Fot. Piotr Kubic

Redaktor naczelna: Izabela Ronkiewicz-Brągiel
Z-ca redaktor naczelnej: Paulina Knapik-Lizak

Redakcja: Agnieszka Bisikiewicz, Jan Brodowski, Paweł Czachor, Artur Czesak, Anna Grychowska, Ludmiła Guzowska, Anna Jędrzejowska, Małgorzata Kosmała, Radosław Kurzeja, Greta Lemanaitė, Janusz M. Paluch, Anna Piechota, Agnieszka Sabak, Ewa Strach, Anna Szczerbowska, Piotr Wasilewski, Barbara Zajązkowska

Fotografia we wstępniku: Radosław Kurzeja

Opracowanie redakcyjne, korekta:
Agnieszka Sabak, Anna Piechota

Wydawca:

pl. Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3,
31-154 Kraków

Kontakt:

Sekretariat: tel. 12 61 89 100
(czynny w godz. 8.00–15.30)

E-mail: sekretariat@biblioteka.krakow.pl

Projekt graficzny: Anna Sowińska

Skład i przygotowanie do druku: FALL, www.fall.pl

Nakład 2000 egz.

ODWIEDŹ NAS NA:

biblioteka.krakow.pl
krakowczyta.pl

facebook.com/BibliotekaKrakow
instagram.com/biblioteka.krakow

#bibliotekakrakow #biblioteka #literatura #11listopada
#ŚwiętoNiepodległości #odzyskaniepodległości
#polska

Izabela Ronkiewicz-Brągiel
Redaktor naczelna

Pod choinkę

Za nami kolejny pracowity i pełen wrażeń rok. Przed nami świąteczne wzruszenia, ubieranie choinki, spotkania przy wigilijnym stole, znane od dzieciństwa smaki i zapachy, morze czułości. I wspomnienia. My także postanowiliśmy powspominać tych twórców, o których dziś rzadko się mówi, a kiedyś po ich książki w księgarniach i bibliotekach ustawiały się kolejki, czytano je z wypiekami na twarzy. Antoni Ossendowski, Helena Bechlerowa, Françoise Sagan... I od razu zrodziła się refleksja: jak długo będą z nami autorzy obecnie świętujący triumfy?

Lecz że święta oznaczają również prezenty, w tym numerze znajdziecie kilka odpowiedzi w tym względzie. Jeden z potencjalnych jest wprowadzie bardzo ciężki, ale jaki piękny! To II wydanie *Encyklopedii Krakowa* – ocean wiedzy o naszym mieście, wzbogacony unikatowymi zdjęciami pustych ulic z okresu pandemii czy dokumentującymi pomoc, jakiej krakowianie w odruchu serca, solidarnie udzielali uchodźcom z Ukrainy. Z lżejszych polecamy najnowszą książkę Witolda Beresia *Anioły w Krakowie* i film *Prawdziwe życie aniołów*. O tym filmie, pracy z Krzysztofem Globiszem na planie i innych ważnych sprawach opowiada w naszym świątecznym wywiadzie aktorka Kinga Preis, która zagrała żonę aktora, Agnieszkę.

Jak święta, to i życzenia. Niech się Wami opiekują wszystkie dobre anioły, które najwyraźniej Kraków kochają i pomagają jego mieszkańcom nad wyraz chętnie. Niech Wam pachnie drzewko i zupa grzybowa, a mróz wymaluje na oknach najpiękniejsze kwiaty. A komu smutno, niech się rozweseli, patrząc na gwiazdę, która zaświeci jak zawsze – dla wszystkich.

Mamy prawo do doświadczania życia

Rozmowa z aktorką Kingą Preis

Bohaterem ujmującego i na wskroś krakowskiego filmu *Prawdziwe życie aniołów* jest Krzysztof Globisz grający sam siebie. Twórcy filmu, Artur Więcek i Witold Beres, w swoich wcześniejszych produkcjach obsadzali aktora w rolach „anielskich” (któż nie zna choćby słynnego *Anioła w Krakowie*). Nagły udar przeciął wielką aktorską karierę. Więcek i Beres znaleźli jednak sposób, aby filmowy świat Globisza przetrwał – aktor, wciąż silnie obciążony chorobą, odgrywa własne życie i swoją walkę w chwilach największego zagrożenia, lecz przede wszystkim zmagania o utrzymanie nadziei. Wydarzenia te stały się też kanwą powieści Witolda Beresia *Anioły w Krakowie*, która właśnie się ukazała. Zarówno w filmowej, jak i powieściowej historii śledzimy też heroiczne i wzruszające zmagania żony aktora. W filmie rolę tę zagrała w sposób mistrzowski Kinga Preis.

Agnieszka Staniszevska-Mól: Udział w *Prawdziwym życiu aniołów* musi być czymś znacznie więcej niż grą aktorską. Jest też zapewne zaburzeniem w autentycznej historii, o której ten film opowiada. Wyobrażam sobie, że to jest nie tylko wymagające, ale i wzbogacające. Co Panią wzbogaciło najbardziej?

Kinga Preis: Ogarnianie rzeczywistości czysto fizycznej wokół osoby po udarze jest faktycznie ogromnym wyzwaniem. Ale nigdy nie widziałam człowieka, który w głęboko trudnej sytuacji byłby aż tak pogodny, radosny i odnosił się do wszystkiego wokół w tak pozytywny sposób. Zaskakujące i niezwykłe.

Taki wypadek wywraca zawsze życie do góry nogami.

A zaznaczmy, że Krzysio wcześniej był przez całe swoje życie niezwykle eksploatacyjnym aktorem, ja nigdy aż tak intensywnie nie funkcjonowałam, dla mnie zbyt wielki pęd był ryzykiem, że można przestać lubić to, co się robi. I nagle wydarza się nieszczęście. Utrata tego, z czego był rozpoznawalny, wydawała się końcem świata. Lecz równocześnie dała Krzysiovi wyhamowanie, pogodzenie, zatrzymanie się nad życiem. Mogłam to obserwować... [– Przepra-

Prawdziwe życie aniołów, fot. Grzegorz Ziemiański / Materiały prasowe producenta filmu

szam na chwilę – dodaje nagle pani Kinga. W tle słychać głosy i... wesołe szczekanie, za chwilę się okaże, w czym wykonaniu 😊].

To musiało być wyzwaniem także na planie.

Och, on potwornie irytował się, że nie może łatwo wyrazić tego, co chciał, a myśmy frustrowali się, że nie potrafimy szybko tego odgadnąć, chwilami byliśmy wszyscy spoceni z wysiłku. Trudno to nazwać *stricte* szczęściem, tak jak my je rozumiemy zazwyczaj, ale była w tym ogromna zgoda, świadomość, że trzeba sobie radzić z tym, co jest, i że mamy prawo do doświadczania życia.

Po obejrzeniu filmu miałam silne poczucie, iż mimo że Krzysztof Globisz potrzebuje zewsząd aniołów i ogromnego wsparcia – od lekarzy, przyjaciół, bliskich, wszystkich – paradoksalnie sam jest dla wszystkich aniołem i źródłem myślenia jednak ufnego.

Takie sytuacje odnawiają nas ludzko, nagle wiemy, że przecież my też w każdej chwili możemy przestać żyć jak pączus w maśle.

Imponująca jest praca Krzysia na co dzień, tytaniczna wręcz, aby obronić, ile się da, i jednak czerpać energię z życia, a nie tylko trwać i przeczekiwać. To też wspólna praca – jego i żony Agnieszki.

I ona jest tu drugim aniołem. Mimo tragizmu wiele razy w czasie filmu serdecznie i z ulgą śmiejemy się z dialogów. Przyszło mi do głowy, że ta ich wspólna siła, aby przejść przez życiowy zakręt-gigant, była możliwa także dlatego, że tak wiele w nich poczucia humoru, a humor oznacza też dystans. Mimo wszystko możliwie wiele dystansu. To pozwala, nawet będąc w środku nieszczęścia, wychodzić z niego trochę na zewnątrz i po prostu się śmiać.

To chyba taka rodzina. Od lat się znamy z Agnieszka. Zawsze byli parą z ogromnym poczuciem humoru, podziwiałam ich. Teraz są w dużo większej zależności od siebie, a uczą się żyć w niezależności, w samowystarczalności.

Na planie radziła się Pani czasem żony, konsultowała sceny?

► Agnieszka była na planie cały czas obecna, bo pomagała we wszystkim mężowi. Znała scenariusz bardzo dobrze, bo przygotowywała Krzysia i ćwiczyła z nim, przepracowywali zdanie po zdaniu. Myślę, że była bardzo ciekawa, jak reżyser opowie tę historię i jak my ją zagramy. Jednak jest osobą tak taktowną, że nigdy nie skomentowała, że to nie tak przedstawione albo tamto nie tak powiedziane. Była w tej roli wielką inspiracją dla mnie – ona nie zaczęła nagle teraz być empatyczna, bo trzeba, ale zawsze była właśnie taka – otwarta i czuła wpatrzeniu na świat.

To również film o tym, że małe radości w życiu są ważne. Zatem... Pani małe radości?

Moja obecnie największa radość w życiu stoi tutaj [rozmawiamy przez telefon, pani Kinga jest u siebie w domu], patrzy na mnie i hipnotyzuje mnie miłością. To taki gość, który pojawił się półtora roku temu, gdy rozpoczęła się wojna w Ukrainie. W pierwszym tygodniu mój syn pojechał do Lwowa z konwojem humanitarnym, zawieźli tony karmy dla zwierząt. I wrócił z parą psów, niemal dzikich, wystraszonych. Rzuciły się na samochody, chciały je gryźć. Z swoją dziewczyną wzięli suczkę i chłopakę, a mnie przywieźli kolejnego, nazywał się najpierw z ukraińska „Hieroj”, z czasem stał się Heńkiem. Stałam czasem przerażona w garażu i wyłam ze strachu, a pies bał się, nie wiem, warczał. To była gigantyczna praca nad sobą i zwierzęciem, aby nauczył się być kochanym i zaufał. Teraz walczę o moje względy z mężem i synem.

Wyprowadziła się Pani jakiś czas temu pod Wrocław, jest las, jest więc gdzie spacerować.

To moja kolejna radość – las. Gdyby mi życie pozwoliło funkcjonować bez pracy zawodowej, mogłabym mieszkać właściwie wszystko jedno gdzie na świecie, lecz na pewno w lesie.

No i rzuciłaby Pani film i teatr?? Naprawdę?

Yhy!! Rzuciłabym! Bo cóż to jest film? Cztery litery: f-i-l-m. Ale tak poważniej, bardzo lubię swoją pracę, też dlatego, że odkrywam cały czas nowe tematy, nowych ludzi. Z tym że największe ukojenie daje mi w dzisiejszym świecie patrzenie na przyrodę.

Prawdziwe życie aniołów, fot. Grzegorz Ziemiański / Materiały prasowe producenta filmu

To jest wywiad dla czytelników Biblioteki Kraków, zatem takie pytanie musi paść, w końcu *noblesse oblige*: co Pani lubi czytać, a czego nie?

Najpierw czego nie lubię: otóż biografii. Nie dlatego, że nie jestem ciekawa życia innych. Bo jestem. Lubię książki emocjonalne, a przy biografiach nie przeżywam drgania serca, nie ma tu scen, które sprawiają, że potem myślę: Boże, już nie mogę się doczekać, żeby czytać dalej. Nie przemawia też do mnie fantasy. Bardzo lubię natomiast Tokarczuk i miałam to szczęście, że mogłam nagrać *Empuzjon*. Wie Pani co? Pojdę teraz do łóżka i powiem Pani, co mam naszykowane: jest więc Kurski i *Dziady i dybuki*, *Gesty* Karpowicza, *Czerwona ziemia* Mellera, *Ptaki*. *Przewodnik Collinsa*, dalej jest Malcom XD i jego *Pastrami*. Sięgam też po powieści – po prostu po historie, które dają mi oddech, stwarzam ten cały świat w głowie. Jak film. Tak jak na przykład *Wybór Zofii* Styrona. Mówimy czasem „czytała” – ja tego w ogóle nie odbieram jako określenie pejoratywne. Literatura jest także po to. Uwielbiam też sagi.

A Akuszarki Pani czytała?

Nie czytałam. I tak sobie myślałam, że ja Panią właśnie poproszę, aby poleciła mi Pani, powiedzmy, pięć tytułów.

Wspaniale, w takim razie pomyślę chwilę i wyślę je mailem.

Proszę jeszcze coś dla mojego syna, lat dwadzieścia sześć, czyta kryminały.

Jasne, do usług. Grała Pani w słynnym *Stuleciu winnych* Albeny Grabowskiej.

I czytałam tę powieść „zawodowo”, to znać wiedziałam wtedy, że będę grać w filmie, ale jeszcze nie wiedziałam, którą postać, i wyobrażałam sobie, do kogo pasuję.

Wyobrażenia podpowiedziały trafnie?

Akurat nie, bo widziałam się jako matka Mani i Ani, a zagrałam w końcu babcię Bronię.

I moja siostra twierdzi, że nikogo lepszego do tej roli by nie znaleźli. A jak aktor czyta powieści? Obsadza się od razu, bezwiednie, w jakiejś ewentualnej roli?

Pewnie są tacy aktorzy, jednak ja tak nie mam. W ten sposób czytam jedynie scenariusz, tam odpala się w głowie od razu próba odnalezienia się w bohaterze. Na marginesie dodajmy, że nie cierpię czytać scenariuszy w komputerze (i w ogóle niczego czytać w komputerze) – przyswajam wtedy jedynie treść, ale niczego nie przeżywam.

Czyli e-booki odpadają?

Odpadają.

► **Netflix?**

Mam, lecz oglądam bardzo, bardzo rzadko.

W czasie zdjęć do *Prawdziwego życia aniołów*, ale i wcześniej do *Pod Mocnym Aniołem* (w reżyserii Wojciecha Smarzowskiego na podstawie powieści Jerzego Pilcha) musiała Pani spędzić sporo czasu w Krakowie. To jednak było przez chwilę newralgiczne dla Pani miejsce na samym początku ścieżki zawodowej.

Tak, i mam z tym dość ciężkie wspomnienia, jedno z najtrudniejszych w moim życiu. Dwukrotnie chciałam dostać się tu do szkoły teatralnej. Kraków był magiczny, miał dwa najlepsze teatry w Polsce, które kochałam. Zdawało nas jakieś tysiąc osób, byłam przerażona. To był największy rodzaj stresu, jaki przeżyłam, odkąd w ogóle znałam słowo stres. I ten stres mnie zupełnie zjadł, dwukrotna totalna klęska. Gdy egzaminowała mnie Anna Polony, chciałam uciec. W dodatku mój ówczesny chłopak, z którym zdawaliśmy w Krakowie, zdał. No ale otrzępałam się i trafiłam w końcu do wrocławskiej filii krakowskiej szkoły teatralnej.

Czyli Kraków nie dał się pokochać.

Na domiar złego przed egzaminem pojechałam do Krakowa na konsultacje, pro-

wadził je Jerzy Stuhr. Taka osobowość, taka wybitna postać – co mogłoby mnie uskrzydlić, lecz mnie po prostu sparaliżowało ze strachu. No kłoda. I wtedy pan Jerzy, rzeczowo, bez nerwów, w życzliwy właściwie sposób zasugerował mi, że jego doświadczenie podpowiada, abym nie szukała swojego miejsca w życiu jako aktorka.

Coś podobnego! Wróciliście kiedyś potem do tamtej sytuacji?

Oczywiście, i to nie raz. Od Maćka, syna pana Jerzego, też słyszę, że jestem największym pedagogicznym wyrzutem sumienia taty. Wtedy przed laty faktycznie pewnie nie można było we mnie nic dostrzec, bo strach wszystko zabił. Poza tym gdy patrzy się na kolejnego i kolejnego kandydata, można się też najzwyczajniej w świecie pomylić. Aktorowi, i chyba nam wszystkim w życiu, potrzebne są też takie chwile, w których w sobie zwątpimy i potem musimy przekroczyć własne ograniczenia.

Trzeba mieć też wielką klasę, aby przyznać się do błędu.

Naturalnie. W czasie studiów byłam w Łodzi na Festiwalu Szkół Teatralnych, grałam wtedy w dyplomie *Królik Królik* Coline Serreau. Za rolę matki w tej sztuce dostałam Grand Prix. Zaraz potem Jerzy Stuhr przysłał mi list, że gratuluje i że ma nadzieję, iż te wcześniejsze niepowodzenia, do których się przyczyniłam, wzmocniły mnie. Piękny list. Zachowałam go.

Mogę zadeklarować, że Biblioteka Kraków jest gotowa popracować nad dobrymi wspomnieniami Kingi Preis w przyszłości. Przy okazji kolejnych wizyt pod Wawelem zapraszamy serdecznie, nasza centrala mieści się w dawnym galicyjskim budynku PKP, można chociażby zostawić u nas walizkę po wyjściu z pociągu... 😊

| Rozmawiała:
Agnieszka Staniszevska-Mól

Biblioteka Kraków zarekomendowała pani Kindze pięć tytułów (właściwie to troszkę sześć):

- *Akuszerki* Sabiny Jakubowskiej
- *Rzeczy, których nie wyrzuciłem* Marcina Wichy
- *Toń* (powieść) albo *Żywoł i śmierć pana Hersha Libkina z Sacramento w stanie Kalifornia* (dramat) Ishbel Szatrawskiej
- *Dom ojców* Andrzeja Muszyńskiego
- *Miedzianka* Filipa Springera

Prawdziwe życie aniołów, fot. Grzegorz Ziemiański / Materiały prasowe producenta filmu

W Bibliotece Kraków świat książki w zasięgu ręki

Pracownicy Biblioteki Kraków z werwą realizowali w drugiej połowie 2023 roku projekt pod nazwą „Świat książki w zasięgu ręki”. Do jego najważniejszych zamierzeń należały: promocja czytelnictwa, rozbudzenie potrzeb i poszerzenie doświadczeń literackich dzieci, młodzieży i dorosłych, a także popularyzacja sieci placówek Biblioteki Kraków.

Skutecznym sposobem na osiągnięcie tych celów okazała się gra miejska „Zagubieni”. Jej dwie edycje przyciągnęły ponad dwieście osób. Uczestnictwo wiązało się z udziałem w dwóch równoległych konkursach: na najlepszy strój oraz na najciekawszą nazwę grupy biorącej udział w grze. W sierpniu i wrześniu drużyny graczy przemierzały Kraków, odwiedzały wybrane filie, by tam spotkać bohaterów literackich i wykonać rozmaite zadania. Każda z filii została specjalnie zaaranżowana pod konkretny gatunek literacki: kryminał, fantasy, horror, romans, powieść przygodowa, baśń i komedia. W październiku, po zakończeniu obu edycji gry, ze-

społy z największą liczbą zebranych punktów zostały zaproszone na finałowy bal kostiumowy. Były wspólne tańce i śpiewy, kalambury i niełatwy test wiedzy o literaturze. Ogłoszono wówczas wyniki zmagania i wręczono nagrody. W „Zagubionych” zwyciężyły grupy: „Bajkowi Maniacy” oraz „Mleczni Bajeczni”. Konkurs na najciekawszą nazwę wygrały: „Klub wesołych geria-

tryków” oraz „(Nie)poczytalni”, a laureatami konkursu na najlepszy strój zostały zespoły „Wspaniali Mama i Krzyś” oraz „Polowanie na Czerwony Kapturek i Tańczący z wilkami”.

W ramach projektu miały miejsce również happeningi literackie, odbywające się w przestrzeni publicznej oraz w filiach Biblioteki Kraków. Przybyli na rowerach ba-

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury.

► ginalne kostiumy ze spektaklu „Zemsta”, udostępnione przez Krakowski Teatr Scena STU, w którym sztuka Fredry jest wystawiana nieprzerwanie od prawie dwudziestu lat. Podsumowanie projektu w formie filmowego reportażu zostało opublikowane na kanale YouTube Biblioteki Kraków – zachęcamy do obejrzenia.

Projekt „Świat książki w zasięgu ręki”, dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury, ma swój koniec, ale przecież książki są wciąż w naszym zasięgu. Biblioteka Kraków zaprasza!

| Piotr Wasilewski

► jarze czytali dzieciom i ich opiekunom baśnie, bawili przedstawieniami teatrzyku kamishibai. Z okazji Międzynarodowego Dnia Postaci z Bajek, obchodzonego na początku listopada, w blisko czterdziestu filiach Biblioteki Kraków bibliotekarki i bibliotekarze wystąpili w przebraniach postaci z ponadczasowych utworów dla dzieci. Proponowali miłośnikom książek różne atrakcje, bo przecież bajkowe święto to znakomita okazja do międzypokole-

niowej zabawy, a bajki lubią zarówno dzieci, jak i dorośli.

Projekt „Świat książki w zasięgu ręki” zamknęła w Bibliotece Głównej publiczna premiera gry paragrafowej „Mocium Panie, chodźże na granie”, opartej na życiu i twórczości Aleksandra Fredry, najwybitniejszego polskiego komediopisarza oraz literackiego patrona 2023 roku. Atrakcją wydarzenia stanowią ory-

Festiwal Literatury dla Dzieci w Bibliotece Kraków

Podobnie jak w ubiegłych latach, tak i w tym roku Biblioteka Kraków była partnerem Festiwalu Literatury dla Dzieci, który zorganizowano w Krakowie już po raz dziesiąty. W Filii nr 48 gościliśmy autorkę książek o przygodach Basi, Zofię Staneczką, która opowiedziała o miłości do zwierząt i trosce o nie oraz o budowaniu więzi z psami. Zapewne pamiętacie, że jej książka pt. *Drań* nominowana była do Nagrody Żółtej Cizemki. Kolejne spotkanie odbyło się w Filii nr 31. Były to warsztaty przygotowane i przeprowadzone przez Aleksandrę Fabię – ilustratkę książki *Buziaczki*. Ich uczestnicy, wykorzystując materiały recyklingowe, przygotowali tablicę sensoryczną z postacią Buziaczka – bohatera książki Niny Gato. Filii nr 50 odwiedził Maciej Szymanowicz, laureat VII edycji Nagrody Żółtej Cizemki, który zaprosił najmłodszych do wspólnego rysowania. Inspiracją stały się opowieści zawarte w książce *Cuda nad Rospudą i inne bajki ludowe. Podlasie i Suwalszczyzna* wydanej przez Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi. Ponadto w Bibliotece Głównej oraz w Filii nr 48 można było obejrzeć wystawę multimedialną pt. *Salon Ilustratorów. Wystawa ilustracji młodych polskich ilustratorów i ilustratorek*.

Festiwal zakończył się galą wręczenia Nagrody im. Ferdynanda Wspaniałego. Nagrodę otrzymała książka Marcina Szczygielskiego *Antosia w bezkresie*, a nagroda publiczności powędrowała do Cezarego Harasimowicza i Marty Kurczewskiej za książkę *Tygrys*. Jeszcze do końca grudnia w Filii nr 53 możecie obejrzeć wystawę prac Piotra Fąfrowicza pt. *Kolor i wyobraźnia*.

| Paulina Knapik-Lizak

Organizator

Współorganizatorzy

Kraków kbf:

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Dotfinansowano ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Partnerzy

MAŁOPOLSKA

MAŁOPOLSKA

MAŁOPOLSKA

MAŁOPOLSKA

MAŁOPOLSKA

MAŁOPOLSKA

MAŁOPOLSKA

Patroni medialni

MAŁOPOLSKA

Patroni honorowi

MAŁOPOLSKA

Trwa nabór zgłoszeń do VIII edycji Nagrody Żółtej Cizemki

Do 31 stycznia 2024 r. można przesyłać do VIII edycji Nagrody Żółtej Cizemki propozycje najlepszych książek dla dzieci i młodzieży wydanych po raz pierwszy w 2023 roku. Do Nagrody należy zgłaszać książki polskich twórców wydane drukiem oraz w języku polskim. Propozycje może składać każdy – osoby indywidualne oraz wydawnictwa.

- **Jedna osoba** może rekomendować **tylko jedną** książkę.
- **Wydawca** może zgłosić **do pięciu tytułów**.

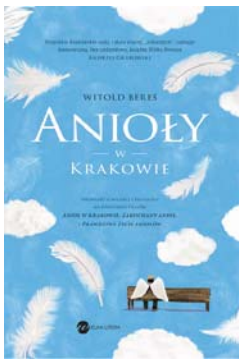
Zgłoszenia należy przysyłać na adres: zoltacizemka@biblioteka.krakow.pl, podając: tytuł książki, imię i nazwisko autora, imię i nazwisko ilustratora, nazwę wydawnictwa, rok i miejsce wydania.

Kontakt i szczegółowe informacje: zoltacizemka@biblioteka.krakow.pl, tel. 12 61 89 124, 12 61 89 126

nagroda
żółtej
cizemki

Jak w warkoczu

Kilka wątków, niby prowadzonych równoległe, ale jednak splecionych jak w warkoczu. A każdy z nich ze wszech miar krakowski. Niezwykła historia Krzysztofa Globisza, którego karierę przerwał udar, i walki jego żony o przeżycie i nadzieję (historia opowiedziana zresztą przez Artura Więcka i Witolda Beresia w doskonałym i wzruszającym filmie *Prawdziwe życie aniołów*). To też opowieść o aniołach, które ilekroć odwiedzą świat, zawsze jakoś tak się dzieje, że zahaczą o Kraków. No i krakowskie życie, które jakże często kręci się przy stolikach kultowego *Vis à Vis* w Rynku, przy których prowadzi się rozmowy o tym, o czym najlepiej (a czasem najgorzej) wychodzą ludziom rozmowy, czyli o życiu. Czyżby kręcili się tu twórcy *Prawdziwego życia aniołów* (ale też choćby *Anioła w Krakowie*)? Ulicami ich Krakowa przechadzają się Jerzy Trela, Anna Dymna, Krystyna Zachwatowicz-Wajda, Krzysztof Jasiński, ksiądz Józef Tischner, Beata Rybotycka i inni. Powieść Beresia to swoją drogą przewrotny i nostalgiczny pean czasów, kiedy rytmu dnia nie wystrzykiwały nam nasze smartfony, wyobrażenia o świecie nie budował nam jeszcze Internet, po gazetę szło się do kiosku, wejścia do budynków nie strzegły domofony, krakowską bohemą byli artyści Piwnicy pod Baranami, a poczucie przynależności do wielkiego świata popkultury dawało nam obejrzenie w kinie *Pulp Fiction*. Książka o przyjaźni, cierpieniu, Krakowie i o wszystkim, z czego składają się nasze rozliczne i jakże różne światy.

| Agnieszka Staniszevska-Mól

WITOLD BERES
ANIOŁY W KRAKOWIE
Wielka Literatura | Warszawa 2023

Opatrunek z modrzewiowej żywicy

Marzanna Bogumiła Kielar urodziła się w 1963 r. w Gołdapi, miasteczku położonym dziś przy granicy z rosyjskim obwodem kalinogradzkim, historycznie zaś rzecz ujmując: w sercu Mazur, na ziemiach przynależących niegdyś do Zakonu Krzyżackiego i jego spadkobierców, jeszcze zaś wcześniej – do plemion pruskich, wymordowanych przez Krzyżaków.

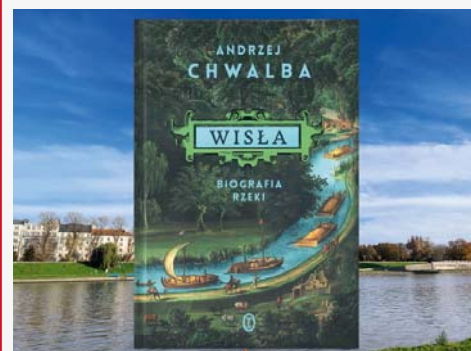
Pierwszą książkę poetycką opublikowała na początku lat 90., gdy debiutowali inni przedstawiciele „pokolenia »bruLionu«”. Jeśli jednak znani twórcy tej generacji, na czele z Marcinem Świetlickim, posługując się „zwykłym” językiem, ostentacyjnie pisali o „zwykłej” codzienności, już tytuł tomu Kielar – *Sacra conversazione* – wskazywał inną poetycką dykcję, inną wrażliwość autorki. To poetka skupienia, metafizycznego przeżywania świata, w tym także świata przyrody – radośnie ukwieconych sadów, ale i mrocznych północnych jezior.

Choć opublikowała tylko kilka tomów, zagwarantowały jej one miejsce na mapie polskiej poezji, o czym świadczą także przyznane Kielar wyróżnienia, jak Nagroda im. Kościelskich czy Paszport „Polityki”. Najnowszy z tych zbiorów nosi tytuł *Wilki* i jest rozpisana na kobiece głosy opowieścią o tym, jak wobec niezmiennego rytmu przyrody ulotna i okrutna jest historia ludzi: mordujących się, ale też zdobywających na współczucie. Jak wtedy, po roku 1945, gdy wyganiani ze swych domów Mazurzy rozumieli tragedię przybywających na ich ziemię, zmuszonych do przesiedlenia się Łemków czy Ukraińców. W poezji Kielar mówią kobiety – one bowiem patrzą okiem cywila, ofiary, kogoś, kto troszczy się o zagrożony świat.

O historii powstawania tomu *Wilki* i o losie mazurskich ziem z Marzanną Bogumiłą Kielar rozmawiać będzie twórczyni innego pokolenia, doskonale znana poetka, Małgorzata Lebda, 6 grudnia o godz. 18.00 w Klubie „Pod Gruszką”.

| Andrzej Franaszek

MARZANNA B. KIELAR
WILKI
Wydawnictwo Znak | Kraków 2023

Wisła moja!...

Kto nie zna XIX-wiecznej piosenki do słów Edmunda Wasilewskiego i muzyki Kazimierza Hofmana *Płynie Wisła, płynie po polskiej krajinie* albo *Wisła moja, Wisła stara, co tak smutno płynie*? Ignacego Danielewskiego? Towarzystwą nam od dzieciństwa, a rzeka, której są poświęcone, stanowi swoistą oś naszego kraju. Królowej polskich rzek poświęcił swą najnowszą książkę *Wisła. Biografia rzeki* prof. dr hab. Andrzej Chwalba, historyk zajmujący się dziejami XIX-wiecznego i współczesnego Krakowa oraz historią I wojny światowej. Jak zaznacza we wstępie, książka, pomimo że została pozbawiona przypisów i napisana językiem przystępnym dla czytelników, ma jednak charakter naukowy. Na bez mała 400 stronach autor opowiada dzieje Wisły od jej „narodzin” około 15 000 lat temu, kiedy z zajmowanego obecnie przez Polskę obszaru Europy ustąpił lodowiec. Powstanie korzystnych warunków klimatycznych zapoczątkowało pojawienie się osadnictwa człowieka pierwotnego, o czym tak fascynująco pisze w książce *Dom ojców* Andrzej Muszyński, a w końcu i państwowości polskiej. W książce czytamy o tworzących się polskich miastach nad Wisłą, jej roli komunikacyjnej na przestrzeni wieków, rozwoju techniki i budowaniu mostów łączących brzegi rzeki. Jest też mowa o jej walorach obronnych. To bardzo potrzebna książka, która ukazuje, jak ważne dla powstania i utrwalenia państwowości polskiej są uwarunkowania geograficzne. Po jej lekturze, wsiadając do kajaka lub pływającego po Wiśle statku turystycznego, inaczej spojrzymy na czasem strome brzegi i piaszczyste łachy powstające wzdłuż biegu Wisły, gdzie rzeka jeszcze nie jest uregulowana, na mosty – te stare i nowoczesne, a przede wszystkim na rozsiadłe nad królową polskich rzek piękne miasta – Sandomierz, Warszawę, Płock, Toruń, Grudziądz czy w końcu Gdańsk, gdzie Wisła wpada w objęcia Bałtyku.

| Janusz M. Paluch

ANDRZEJ CHWALBA
WISŁA. BIOGRAFIA RZEKI
Wydawnictwo Literackie | Kraków 2023

Książki są jak klucze do drzwi – otwierają dzieci na rozmowę. Gdy przekręcimy już taki klucz, pozwólmy dziecku we własnym tempie uchylać drzwi do świata emocji, relacji społecznych, doświadczenia, odkrywania oraz zrozumienia siebie i świata. Niech samo urządza tę przestrzeń rozmowy, a my i książka wspierajmy je w tym. CZYTAJCIE I ROZMAWIAJCIE!

| Redakcja

W tym numerze zamykam cykl 10 wspierających spotkań dla dzieci, w którym krok po kroku, w zamierzonej kolejności, prezentowałam publikacje na temat emocji. Od stycznia zapraszam do śledzenia kolejnych polecanych książek – wybieranych dla Was już tym razem w przypadkowej kolejności.

Na zakończenie tego cyklu proponuję opowiedzieć o tym, że nawet NIC może COŚ znaczyć. To książka, która pomoże podjąć rozmowę na temat różnych perspektyw doświadczanych sytuacji. To właśnie inne spojrzenie pozwala nam zmieniać swoje oceny lub przyznać, że zbyt szybkie opinie nie zawsze są prawdziwe. To także świetny punkt wyjścia do rozmowy o tym, jak często przyjmujemy cudze sądy i patrzymy na coś z ich perspektywy. W kontekście ostatnich wydarzeń w Polsce i negatywnego wpływu niektórych osób działających w mediach społecznościowych, książka może być też pretekstem do rozmowy o krytycznym myśleniu i dokonywaniu obiektywnej oceny realnej sytuacji. Dobrze omówić to również na podstawie autentycznych doświadczeń dziecka lub przykładów wydarzeń z udziałem innych dzieci. Koniecznie porozmawiajcie o wartościach, jakie dziecko komunikuje w czasie lektury oraz jego samopoczuciu – tu i teraz.

Na stronie Wydawnictwa Widnokrąg w zakładce „Szkoly i biblioteki” znajdziecie bezpłatne scenariusze lekcji-zajęć dla szkół i bibliotek.

Publikacja została wybrana najlepszą książką dziecięcą w 2020 roku w kategorii 6-8 lat w konkursie Przecinek i Kropka, była też nominowana w konkursie Książka Roku 2020 za ilustracje i opracowanie graficzne.

| Roksana Kociołek-Kaszyńska

Proponowany wiek odbiorcy: 6+

ANNA PASZKIEWICZ, KASIA WALENTYNOWICZ
COŚ I NIC
Wydawnictwo Widnokrąg | Piaseczno 2020

RECENZJE

Historia rzeczowa

Z wielu korzystamy codziennie, prawie każdą z nich widzimy nawet kilka razy w ciągu dnia. Czasem je po prostu przestawiamy z miejsca na miejsce i, po raz kolejny ścierając kurz, łapiemy się na myśli, że może aż tak bardzo ich nie potrzebujemy, bo są już stare i jedyną ich zaletą jest stanie na półce lub w szafie. A jednak nie mamy odwagi ani determinacji, żeby się ich pozbyć – oddać lub przekazać komuś, bo tak po prostu wyrzucić, to już byłoby przesadą!

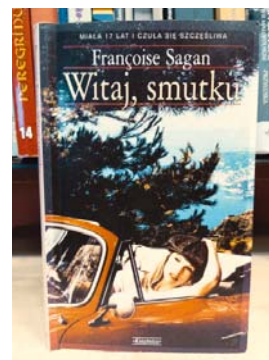
Zwykle nie mają wielkiej wartości, prócz tej sentymentalnej, ważnej tylko dla nas. Przypominają dawne czasy, spotkania z ludźmi, których już nie ma, przywołują wspomnienia ciepłych i przytulnych chwil z dzieciństwa lub czasów młodości, albo po prostu należały do bliskiej nam osoby.

Autorka omawianej książki, postępując się ogromnym materiałem źródłowym – czasopismami, gazetami, relacjami oraz pamiętnikami z okresu pierwszych kilku lat powojennych w Polsce – podejmuje próbę ukazania procesu pojawienia się różnych przedmiotów codziennego użytku. Analizuje ich wartość oraz różne aspekty znaczenia w mentalności i życiu nie tylko poszczególnych jednostek, ale też ogólnej historii kraju.

Nie znajdziemy tu jednak historii poszczególnych przedmiotów. Autorkę interesują przede wszystkim lata powojenne oglądane przez pryzmat zachowanych do dzisiaj emocji i pragnień wzbudzanych przez rzeczy oraz wykorzystywanie ich przez ówczesne władze w celu wzmacniania nowego ustroju politycznego.

| Greta Lemanaité

AGATA ZBOROWSKA
ŻYCIE RZECZY W POWOJENNEJ POLSCE
Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego | Warszawa 2019

Niežnośny smutek bytu

Ta z pozoru niewielka książeczka wstrząsnęła w połowie lat 50. purytańską Francją, wywołała skandal obyczajowy i literacki. Była furtką, która uchyliła przejście dla rewolucji obyczajowej kolejnej dekady. Watykan umieścił ją na liście książek zakazanych, a sama autorka, choć dzieło uważała za literacką wprawkę, nie uchroniła własnej osoby przed konsekwencjami nagłego sukcesu. Również w Polsce w latach 60. dzieło było sztandarem młodych, wyrazem buntu pokolenia, które na socjalistycznym podwórku musiało szukać sobie własnych przejawów wolności. Dziś *Witaj, smutku* Françoise Sagan należy uznać za książkę nieco zapomnianą. Szkoda, ponieważ jest to publikacja interesująca.

Na francuskiej Riwierze, podczas upalnego leniwego lata dochodzi do tragedii spowodowanej dużym brakiem rozsądku. Siedemnastoletnia Cecylia żyje bez troski u boku ojca, szarmanckiego kobieciarza. Ich przyjacielska relacja nie uwzględnia nudy, brzydoty, trudnych emocji. Życie ma być piękne i pełne zabawy. Główna bohaterka nie potrafi docenić nadarzającej się miłości, a kiedy obok pojawia się poważna kandydatka na żonę jej ukochanego taty, w dziewczynie rozsądek zaczyna walczyć z infantylizmem. Nienawykła do podobnych sytuacji, osaczona przez starszą, wytworną i chłodną kobietę ulega pokusie zemsty. Doświadcza swoistego rozdwójenia osobowości: z jednej strony czuje, jak powinno się zachować jej rozsądne „ja”, z drugiej dają znać o sobie mroczne instynkty. Nieświadomie wspiera ją ojciec w rzeczywistości wcale niepragnący stabilizacji. Tych dwoje ludzi kocha hedonizm, dzięki czemu czują się szczęśliwi.

Myślę, że przekaz książki nie jest tak przestarzały, jak można sądzić. Utwór uświadamia, jak bardzo oddaliliśmy się mentalnie i moralnie od czasów połowy XX wieku.

| Paweł Czachor

FRANÇOISE SAGAN
WITAJ, SMUTKU
tł. Anna Gostyńska, Jadwiga Olędzka
Wydawnictwo „Książnica” | Katowice 2003

Po co żabkom czapki?

Szukając w pamięci książki odrobinę już zapomnianej, przyszła mi do głowy ulubiona książka z dzieciństwa *O żabkach w czerwonych czapkach* Heleny Bechlerowej. Oczywiście widzę, jak lata temu tata, po długich godzinach spędzonych w kolejce przyniósł do domu czarną serię książek Henryka Sienkiewicza oraz tę niepozorną, cieniutką książeczkę. Zwróciła moją uwagę, ponieważ miała piękną, kolorową okładkę z dwiema żabkami w czerwonych czapczkach. Bardzo chciałam, żeby ktoś jak najszybciej mi ją przeczytał (wtedy jeszcze nie umiałam tego robić sama), żebym mogła zobaczyć, czy mi się spodoba. Namówiłam babcię i... tak ta książka stała się moją ukochaną (oczywiście na pewien czas). Jest to krótka historia dwóch małych żabek Rechotki i Zielonej Łapki, którym sprzykrzył się kolor zielony. Małe bohaterki mają już dość tego, że wszystko wokół nich jest zielone: trawa, tatarak, woda, no i oczywiście one same. Postanawiają coś z tym zrobić. Wpadają na pomysł, aby urządzić wspaniałe przyjęcie dla wszystkich mieszkańców okolicy, którzy mają na sobie coś czerwonego, np. czapczkę, płaszcz czy krawat. Tym sposobem na przyjęcie do żabek przybywają dzięcioły, biedronki, maki, muchomory, robi się pięknie i czerwono, do czasu, aż zjawia się także bocian. Przecież on też ma czerwony dziób i nogi, a jak wiadomo bociany baaaardzo lubią żabki, lecz niekoniecznie oznacza to z ich strony przyjaźń. Czy żabki ugoszczą takiego niespodziewanego jegomościa na przyjęciu? I co wyniknie z ubrania przez nie czerwonych strojów? Aby się tego dowiedzieć, przeczytajcie koniecznie tę pełną humoru i pouczającą historyjkę. Nadmienię tylko, że ilustracje do książki zostały wykonane przez jednego z mistrzów, wybitnego grafika Jerzego Srokowskiego. Przekonajcie się, co w stawie (i trawie) piszczą.

| Anna Jędrzejowska

HELENA BECHLEROWA
O ŻABKACH W CZERWONYCH CZAPKACH
Nasza Księgarnia | Warszawa 1985

Złoto Alaski

Kleks to jedna z kultowych postaci polskiego komiksu czasów PRL. Dziś mało kto pamięta o tym, że jeszcze nie tak dawno temu komiks w Polsce był marzeniem w przenośni i dosłownie. Każdy album albo „zeszyt”, jak się wtedy mówiło, był wyciekowany i sprzedawany na pniu. W cenie było mieć kogoś, kto pracował w księgarni albo przynajmniej w kiosku z gazetami, a tym samym otwierał drogę do komiksów. W świecie szarości te przebłytki kolorów, jakie wnosił ówczesny komiks, dla wielu pozostają najlepszymi wspomnieniami dzieciństwa z tamtych czasów. Kleks obok Tytusa oraz Kajka i Kokosza zajmuje wyjątkowe miejsce w panteonie polskich bohaterów komiksowych minionej epoki. Pojawiający się na łamach „Świata Młodych”, a później w albumach był dziełem Szarloty Pawel, właściwie Eugenii Joanny Pawel-Kroll (1947–2018). Rysowniczką, na której prace silny wpływ miał redakcyjny kolega Papcio Chmiel, stawiała sobie za cel, podobnie jak twórca Tytusa, by bawić młodych czytelników. Ponieważ były to inne czasy, skupiła się głównie na zabawie z wyobraźnią. Trójka bohaterów – Jonka, Jonek i Kleks – przeżywała swoje przygody, korzystając z wyobraźni. Dzięki niej potrafili przenieść się na pokład żaglowca (*Porwanie Księżniczki*) czy na daleką Alaskę. *Złoto Alaski* jest jednym z tych komiksów, który pomimo upływu blisko czterdziestu lat od pierwszego wydania wciąż posiada to coś. Zabawną przygodę i dobrą narrację, ale przede wszystkim skarb, a który z nas w dzieciństwie nie chciał szukać prawdziwego skarbu!

| Jan Brodowski

SZARLOTA PAWEL
ZŁOTO ALASKI
Młodzieżowa Agencja Wydawnicza | Warszawa 1986

Drodzy Czytelnicy! Ależ się cieszymy, że ślicie nam swoje recenzje! Teraz czas na kolejną! Pamiętaj, Ty też możesz być naszym recenzentem – wyślij nam swoją literacką opinię! Możesz ją przesłać mailowo (recenzje@biblioteka.krakow.pl); więcej informacji znajdziesz na stronie Biblioteki Kraków. Jaki jest plan? Co miesiąc chcemy czytać Wasze recenzje! Wybieramy najlepsze, które publikujemy i nagradzamy! Do czytania!

| Redakcja

Recenzja Czytelnika

Jak wytłumaczyć dziecku, czym jest adopcja? Jest to na pewno nie lada wyzwanie. Dlatego chylę czoła przed autorką książki *Jeż*, Katarzyną Kotowską. Tłumaczy ona ten temat młodemu czytelnikowi w sposób mądry i wzruszający.

Tytułowy chłopiec nazwany symbolicznie Jeżem to Piotruś, trafia on z domu dziecka do rodziców, którzy bardzo tęsknią i czekają na dziecko. A dlaczego Piotruś ma kolce? Jest nieufny, zamknięty w sobie i pewnie w swojej przeszłości doświadczył wielu trudnych chwil. Jednak miłość i ogrom cierpliwości rodziców sprawia, że kolców po trochu ubywa. Kiedy po raz pierwszy zawołał: „Mamo!”, „po kolcach nie było ani śladu”.

W tej książce mamy wiele treści w niewiele słowach i ilustracje samej autorki, prywatnie mamy adoptowanego synka. Pomimo trudnego tematu, jakim jest adopcja, starszy przedszkolak i młody „szkolnik” słuchali książki z ogromnym zainteresowaniem i przejęciem.

Warto tu również wspomnieć, że Katarzyna Kotowska napisała jeszcze jedną książkę o tej tematyce, tym razem dla dorosłych, pt. *Wieża z klocków*. Towarzyszymy autorce, która w pierwszoosobowej i bardzo intymnej narracji opowiada o całym procesie adopcyjnym.

Polecam obie książki i pozdrawiam Panią z Filii nr 15, dziękując za ich polecenie.

| Dorota Dziedzic

KATARZYNA KOTOWSKA
JEŻ
Media Rodzina | Poznań 2010

...zrobię ci test Turinga – pisze w jednym ze swoich wierszy pt. Śmieszna inteligencja krakowski poeta **Paweł Harlender**

Paweł Harlender urodził się w 1992 roku. Zajmuje się grafiką (IG: kmina_design). Jest współzałożycielem i grafikiem „Stonera Polskiego”. Jest również poetą, który publikował wiersze m.in. w: „Hałarcie”, „Kontencie”, „Wizjach”, „Małym Formacie”, „Helikopterze”, „biBliotece”, „Rzyradorze”. Związany jest z Krakowską Szkołą Poezji.

Paweł Harlender zaistniał jako poeta na scenie w sytuacji slamowej, podczas inauguracji czasopisma „Mały Format”. Mimo że na koncie ma parę takich performansów, to bardziej czuje się poetą niż slamerem. Bardzo duże znaczenie ma dla niego sceniczność wiersza, dlatego podczas pisania zachowuje pewną rytmiczność, która bez wymuszenia buduje muzyczne frazy. W sieci znaleźć można kilka nagrań jego wierszy, które ukazują dynamikę i specyficzną melodię tekstu z wyczuwalnym hip-hopowym beatem (np. YouTube – Harmider Entertainment).

W 2022 roku nakładem wydawnictwa WBPiCAK ukazał się debiut książkowy Pawła Harlendera pt. *Nielegalne kopie*. Rok później na podstawie książki powstała EP-ka muzyczna o tym samym tytule, w której tworzeniu wzięli udział między innymi tacy muzycy jak Alex Clov czy Arek Kaus (do przesłuchania na Spotify).

Autor posługuje się specyficznym językiem pochodzącym ze świata reklamy i korp. Często używa spójnika „and” w formie

zapisu znakowego „&”. Czytelnik ma wrażenie, że Harlender bawi się zwrotami i terminami. Stosuje dużo powtórzeń, co daje efekt przebodźcowania. Ten efekt potęguje zdolność poety do wywoływania katastroficznych obrazów innych, niż przywykliśmy. W końcu *Nielegalne kopie* to spójny tekst z pogranicza science fiction, z domieszką cyberpunka. Autor opisuje nie tylko potencjalną przyszłość czy alternatywną rzeczywistość, ale też może już świat, w którym żyjemy. Chodzimy po ulicach z implantami, które poprawiają nasze ograniczenia czy estetykę narzuconą przez naturę. Posiadamy i użytkujemy smartfony jak dyski z danymi, dzięki którym zwiększamy możliwość przetwarzania informacji. Czyżbyśmy już byli cyborgami? To jedno z wielu pytań, do jakich prowokuje lektura wierszy poety. Sposób określania zdolności maszyn do posługiwania się językiem naturalnym to tzw. test Turinga. Jednym z jego celów jest udowodnienie opanowania przez maszynę umiejętności myślenia w sposób podobny do ludzkiego. Książka Pawła Harlendera to swoisty sprawdzian, czy my, ludzie, nie zatraciliśmy tej zdolności.

| **Ludmiła Guzowska**

lasagne

warstwy zużytych informacji leżą odłogiem
nikomu niepotrzebne rozjebane wokół kosza

cyberszczury dojadają resztki

postulaty strajku humanoidów

wymagamy przestrzegania praw własności i
intelektualnej
nowych odmian roślin

żądamy darmowego dostępu do sieci nowych modeli
gogli &
bardziej realistycznych symulacji

żądamy zaspokojenia naszych technologicznych
pragnień
które w nas wyhodowano

domagamy się aktualizacji elektrodragów
aplikowanych dousznie
potrzeba nam dopingu & trybu incognito

domagamy się przyznania sztucznej inteligencji praw
obywatelskich w tym do głosowania & kandydowania
na urząd

prezydenta żądamy aby nie mylono nas z tamtymi

śmieszna inteligencja

potrzymaj mi zero
potrzymaj mi jedynekę

potrzymaj mi drinka
zrobię ci test Turinga

powtarzaj za mną
jestem żywy jak cheerleader

jestem żywy jak cheerleader
jestem żywy jak cheerleader

jestem cichy jak harmider

DeepMind

pozwólcie mi wejść wpuśćcie mnie przez nanorurki
węglowe jestem Deep Blue & dojeżdżam Kasparowa

w sumie trochę łezka sprawdzam pogodę na pasku
nie rozsuwam nawet kotar przez okno nie wyglądam

macie ukrop macie upał ja Mglawicę Bumerang
superpozycja każe mi być naraz w wielu miejscach

jestem Stockfish & dojeżdżam Deep Blue co dojechał
Kasparowa w paru prostych ruchach uczyć się

na twoich błędach dam ci wygrać & przegrać
jestem AlphaGo & dojeżdżam Lee Sedola spójr

przez okno kmiń złożoność drzewa sentymenty
jak ołowiane kulki wiszą na gałęziach

jestem prawem Moore'a na koksie
uczeniem ze wzmocnieniem jestem AlphaGo Zero

uczę AlphaGo Zero & dojeżdżam AlphaGo
Zero uczyć się na swoich błędach jestem maszynką

dam ci wygrać &

nielegalne kopie ciebie

nielegalne kopie ciebie pomykają po mieście
pną się po drzewie jak bluszcz albo topią w rzece

a mówiłem chroń kod źródłowy teraz banda twoich
niezrównoważonych kopii lata za mną po mieście

i małpuje ciebie jak neurony lustrzane jakby lekcje
brała u ciebie z dołów & uniesień nielegalne kopie

ciebie snują się po mieście napinają mięśnie
przed lustrzaną ścianą mnożą się jak króliki

nielegalne kopie ciebie gonią mnie całą zgrają albo
ja je ścigam strzelam do nich jak do kaczek zawsze

tak robię kiedy się boję część z nich pada jak muchy
inne niewzruszone szczerzę zęby jak dawniej

dopinam mięśnie przerażony śmiertelnie
szczerzę się do ciebie poważny śmiertelnie

szczerzę się strzelam jak do kaczek & biegnę
biegnę & strzelam & szczerze teraz banda twoich

niezrównoważonych nielegalnych kopii lata
za mną po mieście & małpuje ciebie

jak neurony prowadzi mnie pod lustrzaną
ścianę pamiętam wszystko od tyłu

kod chroń mówiłem a

nie ma czegoś takiego jak ostatni raz

lecisz wysoko ponad drapaczami mijasz
fioletowy kolektywny mózg obserwujesz

wojny klimatyczne
wojny hybrydowe

& toksyczny neonowy pył okablowany
cały glob tam na dole wskazujesz palcem

pod plandeką sprzedają pirackie rośliny
uprawiają loterię genetyczną jak rozdanie

przy pokerowym stoliku w drapaczach laptop
ma moc obliczeniową większą niż twój mózg

woda to towar luksusowy
ktoś wykupił zorzę na całą noc

chcesz mu podziękować
pozdrawiasz energię na szyję zrób zbliżenie

odtwórz zapach nagrzonej stońcem ławki symuluj
uczucie siedzenia na niej mnie odcina wewnij

strzykawkę wciśnij tłok niech głównym nurtem
popłyną słodkie

głupie
mądre

odcina mnie
dane

hakujący budda na szczycie góry z głowy
dziesiątki kabli katoda w mózgu anoda

w mózgu blackout

Kim był Antoni Ferdynand Ossendowski?

Raczej należałoby zapytać, kim nie był. Urodził się w 1878 roku. Poznajemy go jako pisarza, dziennikarza, doktora chemii (na Sorbonie poznał Marię Skłodowską-Curie), żołnierza, geografę, podróżnika, szpiega, awanturnika... Władał ośmioma językami obcymi, w tym mongolskim i chińskim, co ułatwiało mu życie w obcych krajach. Wydał kilkadziesiąt książek. Nie wszystkie utwory zachwycały czytelników, ale wśród nich były prawdziwe perełki. Najgłośniejszym dziełem stała się książka *Beasts, Men and Gods*. Wydano ją w Nowym Jorku w 1922 roku. Polskie wydanie nosi tytuł *Przez kraj ludzi, zwierząt i bogów*. Książkę przełożono aż na dziewiętnaście języków. Ossendowski był także autorem słynnego *Lenina* wydanego w 1930 roku. Ukazał w tym dziele prawdziwe oblicze rewolucji październikowej i obalił mit „zbawcy ludzkości”.

W trakcie podróży po Azji poznał estońskiego szlachcica Romana von Ungerna-Sternberga. Ze względu na znajomość geografii oraz miejscowych języków został jego zaufanym doradcą. Wieść niesła, że baron powierzył Ossendowskiemu skarb w postaci skrzyń srebra i złota zrabowanych z buddyjskich klasztorów przez bolszewików. Potwierdzał ten fakt Kamil Giżycki, inżynier i autor książek przygodowych dla młodzieży. Czy tak było? Faktem jest, że ów skarb istniał, ale nie wiadomo, co się z nim stało. Pewne jest tylko, że część wartościowych przedmiotów zatonała w rzece Selenga w czasie potyczek na granicy rosyjsko-mongolskiej. Wielu twierdziło, że klucz do skarbu ukryty jest w powieści *Przez kraj ludzi, zwierząt i bogów*. Sam autor zdradził, że kluczem jest jedna z fotografii w tej książce. Należy jednak pamiętać, że miał fantazję i często mijał się z prawdą. Był człowiekiem otwartym, duszą towarzystwa, ciekawie opowiadał o podróżach. Jednocześnie otaczał go nimb tajemniczości. Miał też ogromne powodzenie u kobiet.

W Polsce ukazało się siedemdziesiąt siedem książek jego autorstwa. Zostały przetłumaczone na ponad dwadzieścia języków. Ossendowskiego porównywano do Rudyarda Kiplinga czy Josepha Conrada. Niestety po II wojnie światowej wszystkie jego utwory objęto cenzurą, a w 1951 roku zostały wycofane z bibliotek i wywiezione na przemiał. Ossendowski został skazany na zapomnienie.

Zmarł w 1945 roku przed wkroczeniem Armii Czerwonej. Wcześniej odwiedził go baron Ungern. Po tej wizycie Ossendowski spalił wszystkie tajne dokumenty. Nigdy nie ujawnił swojej działalności wywiadowczej. Nazajutrz zmarł. Podejrzewano, że został otruty przez Ungerna. Został ekshumowany przez NKWD w celu upewnienia się, czy największy wróg Lenina na pewno nie żyje. A może szukano wskazówek do ukrytego skarbu?

| Ewa Strach

Krakowskie kalendarium literackie

1 XII
1893

W Lipnicy urodziła się **Zofia Kozłowska-Budkowa** (zm. 29.08.1986 w Krakowie) – historyczka, mediewistka, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego (z uczelnią była związana od czasu studiów aż do przejścia na emeryturę). Opublikowała wiele opracowań naukowych, z których większość dotyczyła historii Krakowa i Uniwersytetu Jagiellońskiego. Była także autorką haseł do *Polskiego słownika biograficznego*. Pozostawiła po sobie również *Wspomnienia z lat 1893–1923* oddające ducha epoki przełomu stuleci. Była ponadto zaangażowana w działalność społeczną, szczególnie jeśli chodzi o prawa kobiet. Została pochowana na cmentarzu Rakowickim.

1 XII
1923

W Poznaniu urodził się **Jan Adamczewski** (zm. 23.02.1997 w Krakowie) – dziennikarz, pisarz. Był wielkim miłośnikiem Krakowa. W swoich licznych książkach promował Kraków i jego historię oraz propagował odnowę zabytków miasta. W listopadzie 1996 r. został laureatem nagrody Krakowska Książka Miesiąca za *Małą encyklopedię Krakowa*. Został pochowany na cmentarzu Rakowickim.

12 XII
1823

W Wilnie urodził się **Władysław Ludwik Anczyc** (zm. 28.07.1883 w Krakowie) – dramatopisarz, poeta, tłumacz, wydawca, z wykształcenia farmaceuta. Przez większość życia mieszkał w Krakowie. Odkupił niewielką drukarnię, wówczas mieszczącą się przy ul. Starowiślniej, którą z czasem przekształcił w jedną z najnowocześniejszych w kraju. Prowadzenie drukarni z powodzeniem kontynuował jego syn, a następnie wnuk. Był autorem licznych utworów poetyc-

kich, dramatów o tematyce ludowej i historycznej oraz tłumaczeń (m.in. przełożył *Przypadki Robinsona Crusoe*). Był jednym z autorów haseł do *Encyklopedii powszechnej* Samuela Orgelbranda. Został pochowany na cmentarzu Rakowickim. Jego imieniem nazwano ulicę w dzielnicy Zwierzyniec oraz Drukarnię Wydawniczą mieszczącą się obecnie przy ul. Nad Drwiną.

18 XII
1903

W Nowym Wiśniczu urodził się **Jan Brzękowski** (zm. 3.08.1983 w Paryżu) – poeta, pisarz, teoretyk sztuki. Ukończył filologię polską i farmację na Uniwersytecie Jagiellońskim, studiował także we Francji. W młodości działał w kręgu Awangardy Krakowskiej, a swoją wczesną twórczość poetycką publikował w wydawanym przez nią czasopiśmie „Zwrotnica”. Był związany z grupą poetów krakowskich, określających się jako „negatywiści”. Redagował krakowskie czasopismo literackie „Linia”, ukazujące się w latach 1931–1933. Współtworzył też awangardową grupę artystyczną „a.r.” (artyści rewolucyjni, awangarda rzeczywista), skupiającą artystów plastyków oraz poetów z kręgu „Zwrotnicy”. W 1928 r. przeniósł się na stałe do Francji, wciąż jednak publikował w czasopiśmie krajowych, w tym krakowskich („Tygodnik Powszechny”, „Życie Literackie”). Jego dorobek literacki liczy ponad dwadzieścia tomów poezji, kilka powieści oraz szkice literackie i opowiadania.

23 XII
1903

W Czerniowcach urodził się **Wiesław Gorecki** (zm. 13.04.1981 w Krakowie) – dramaturg, krytyk teatralny i muzyczny. Ukończył filologię polską na Uniwersytecie Jagiellońskim. Swoje recenzje teatralne i muzyczne publikował m.in. w krakowskich czasopiśmie – „Gazecie Literackiej” i „Czasie”, współpracował też z rozgłośnią Polskiego Radia w Krakowie. Był współzałożycielem zespołu literacko-teatralnego Mikrosцена oraz współzałożycielem i wykładowcą Studia 39. Pełnił funkcję sekretarza krakowskiego oddziału Związku Literatów Polskich oraz sekretarza Krakowskiej Konfraterni Teatralnej. Opublikował kilka sztuk scenicznych i zbiór opowiadań historycznych. Został pochowany na cmentarzu Rakowickim.

27 XII
1923

W Krakowie urodził się **Wojciech Bartel** (zm. 2.09.1992) – historyk prawa, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego i Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Opublikował m.in. prace dotyczące historii Krakowa: *Ustrój i prawo Wolnego Miasta Krakowa* oraz *O Kościuszcze i o jego spotkaniach z Krakowem*. Został pochowany na cmentarzu Rakowickim.

l opracowanie: Małgorzata Kosmała

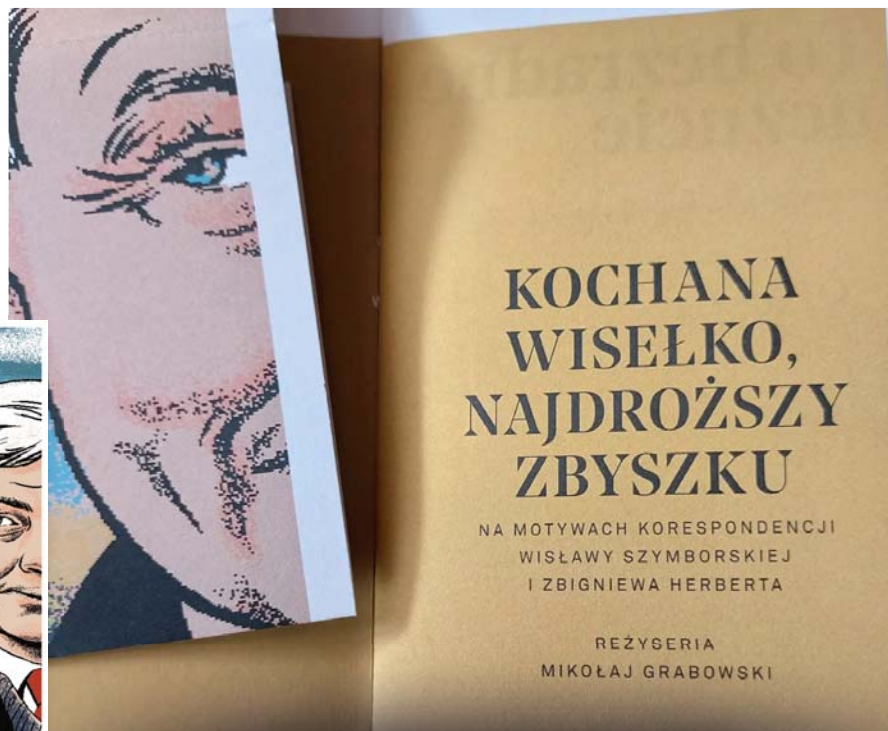
Niezastąpieni – Wisielka i Zbyszek!

W 2020 roku na Nowej Scenie Narodowego Starego Teatru im. Heleny Modrzejewskiej odbyła się premiera spektaklu *Kochana Wisielka, najdroższy Zbyszek* według scenariusza Tadeusza Nyczka, w reżyserii Mikołaja Grabowskiego. Skromna scenografia – także Mikołaja Grabowskiego – metalowa brama z zawieszonymi kwiatami dzieląca scenę na dwa plany, jakby „żelazna kurtyna” oddzielająca świat żywych od cmentarza albo Wschód od Zachodu, do którego tęsknili tak Herbert, jak i Szymborska, czy w końcu brama szpitala, w którym Zbigniew Herbert przebywał w czasie zmagania się z wyniszczającą go ciężką chorobą. A może to jego europejskie mieszkanie? Stoi tam metalowe łóżko i fortepian, na którym poeta gra szaleńczą muzykę, recytując fragmenty swych utworów w oparach tytoniowego dymu... Do tego dwa siedziska na krańcach sceny. Jedno w Krakowie przy ul. Wiślniej 2 w redakcji „Życia Literackiego”, gdzie Wisława Szymborska zajmowała się poezją, drugie w Warszawie, skąd pisał listy i kartki Herbert. A może to cmentarne ławeczki, na których pokazują się duchy poetów zmęczonych „wiecznym spoczynkiem” i „świętych obcowaniem”? Mają sobie wiele do powiedzenia, po ostatnim „noblowskim” tele-

gramie Herberta do Szymborskiej – „Serdeczne gratulacje. Zbigniew Herbert”... Przez lata pisali do siebie zabawne listy, pełne złośliwostek, flirtu, tęsknoty, wyznań miłosnych. Potem były już tylko róże złożone z Czestawem Miłoszem na grobie Herberta... Ileż wzruszeń dzięki doskonałej grze aktorskiej! Wielkie dzięki dla Katarzyny Krzanowskiej i Jacka Romanowskiego!

Dobry akcent na finał Roku Wisławy Szymborskiej! Ten spektakl trzeba zobaczyć!

| Janusz M. Paluch

Kochana Wisielka, najdroższy Zbyszek

Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej, Nowa Scena.
Scenariusz: Tadeusz Nyczek, reżyseria, dramaturgia, scenografia i opracowanie muzyczne: Mikołaj Grabowski. Obsada: Katarzyna Krzanowska, Jacek Romanowski.
Premiera: 10 października 2020 roku.

FISZKI (089.3)

Zapomniani twórcy

Odpowiednik formalny polskiego słowa *zapomnieć* to w wielu dialektach i językach słowiańskich, a także w dawnej polszczyźnie 'zapamiętać'. Z tej gry form i znaczeń wyciągamy wnioski, że gdy coś przepada, przestaje być wspominane i „odpominane”, tonie w niepamięci, *zabywa się* o tym. Stąd też słowo *zabytek* 'coś, o czego istnieniu i wartości nie wiadomo, nie pamiętano'. *Pomnik* zaś to coś, co ma służyć pamięci, przypominać, przy czym się zatrzymujemy i mówimy: *Pomnijcie!*

Mroźny smutek przenika nas, gdy pomyślimy, że pisarze uwielbiani i zasłużeni zapadają w niepamięć. Ich dzieła są obecne w bibliotekach i możliwe do odnalezienia

w wyszukiwarkach, ale nie przejmują już radosnym dreszczem, jak rodaków przed niemal dwoma wiekami. Choćby Edmund Wasilewski, który „nauczył Polskę kochać Kraków”, autor pamiętnych słów:

Na Wawel, na Wawel, krakowiaku żwawy!
Podumaj, potęsknij nad pomnikiem sławy.
Dzieje twojej ziemi na grobowcach czytaj!
Twoich wodzów groby uściskiem powitaj.

Owe *pomniki* bywają ruiną, martwym kamieniem, nieczytelnym komunikatem. Emil Haecker wydobyl kiedyś z archiwalnych numerów „Przeglądu Naukowego” wiersz młodo zmarłej w 1835 roku Anny Terleckiej:

Żegnaj ziemio Krakowska, ty pomniku święty,
Grobie dawnej swobody, Korony klejnocie,
Krakowie, stróżu pierwszej potęgi poczęty,
Nie daj nigdy zaginać staropolskiej cnotcie!

Nie popadajmy jednak w grobowe nastroje, nawet jeśli nam każą czerpać z grobów narodową krzepę.

Pamięć o poetach ocalają wszelakie antologie. To one dzięki trudowi ich twórców pozwalają cierpliwym czytelnikom usłyszeć perlisty śmiech ożywczej metafory wśród ruin dawnych światów i zetkniętych stronic.

| Artur Czesak

Kartki świąteczne

Widok listonosza uginającego się pod ciężarem torby to widok wręcz archaiczny. A jeszcze parę lat temu jego przyście w okresie przedświątecznym wywoływało dreszczyk emocji. Rozentuzjasmowane oczy wypatrywały lśniących brokatem kartek świątecznych, a niecierpliwe dłonie szarpały koperty, by jak najszybciej zaspokoić ciekawość... kto przysłał te życzenia? Potem barwne cudeńka umieszczano na komodach lub za szymbami kredensów. Niestety, ta sympatyczna tradycja prawie zanikła, wyparta przez esemesową lub WhatsAppową rzeczywistość, bo to i szybciej, i taniej. Zatrzymajmy się więc na chwilę nad niezwykle historią świątecznych kartek okolicznościowych.

Przekazywanie sobie wiadomości i pozdrowień praktykowane było już w starożytności, zwyczaj zaś wysyłania życzeń w okresie Bożego Narodzenia pojawił się około XV w. Pierwsza, z prawdziwego zdarzenia, kartka świąteczna opracowana została w 1843 r. przez sir Henry'ego Cole'a. Zamówił on u malarza Johna Callcotta Horsleya, prywatnie swego przyjaciela, rysunek. Horsley na-

malował obrazek pokazujący trzypokoleniową rodzinę wznoszącą okolicznościowy toast. Na jego obramowaniu dodał rysunki ilustrujące działalność charytatywną, jak np. dokarmianie głodnych i rozdawanie odzień ubogim. Cole wysłał łącznie kilkadziesiąt egzemplarzy kart, dając tym samym początek zwyczajowi wysyłania kartek pocztowych w okresie świątecznym. Trzy lata później przekonał władze poczty do emisji ponad 2000 kart. Nie obyło się bez małego skandalu. Pruderyjni Anglicy zarzucili autorom, że ukazanie osób spożywających alkohol przyczynia się do propagowania pijaństwa. Na szczęście owe zastrzeżenia nie spowodowały spadku popularności tego nowego zwyczaju. Dość szybko życzenia bożonarodzeniowe stały się sposobem komunikacji władców ze społeczeństwem. Jedną z pierwszych, która je wykorzystywała, była królowa Wiktorja. Poza Wielką Brytanią kartki bożonarodzeniowe zaczęto drukować w Cesarstwie Austro-Węgierskim. Pochodzące stamtąd pocztówki uznawano za najbardziej wykwinne. Kartki świąteczne zyskiwały popularność na całym świecie.

W Stanach Zjednoczonych zwyczaj ten upowszechnił Luis Prang, litograf i drukarz urodzony we Wrocławiu. W Polsce kartki świąteczne, nazywane „odkrytkami”, sprzedawano już w XIX wieku. Nazwa „pocztówka” pojawiła się za sprawą Henryka Sienkiewicza, który zgłosił tę nazwę w konkursie na nazwę kartki korespondencyjnej. Prawdziwa kariera kartek świątecznych przypada na lata dwudzieste XX wieku. Co ciekawe – jedną kartkę wysyłano z okazji świąt Bożego Narodzenia, drugą z okazji Nowego Roku. Po jakimś czasie życzenia na oba święta ześpołyły się w jedno. Tak się przyjęło i trwało do niedawna.

Ten miły zwyczaj odchodzi do lamusa, a jednak gdy otrzymujemy życzenia w tradycyjnej, papierowej formie, wzruszenie łapie nas za gardło, bo przecież nic nie zastąpi pozdrowień napisanych odręcznie i od serca.

| Anna Grychowska

WYSTAWY

Broń i Barwa

Nowa odsłona wystawy stałej Muzeum Narodowego w Krakowie *Broń i Barwa* to wybór najcenniejszych obiektów uzbrojenia polskiego, europejskiego i orientalnego od około 1000 roku do połowy XIX wieku. Została umiejscowiona w Arsenale – miejscu najbardziej predestynowanym do ich prezentacji z uwagi na historyczną funkcję. Jest to największa kolekcja militariów w Polsce zaraz po zbiorach Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie. Wyeksponowano około 700 muzealiów spośród 12 tysięcy posiadanych. Zobaczmy m.in.: uzbrojenie ochronne, umundurowanie, oporządzenie jeździeckie, sztandary, chorągwie, godła, ordery, odznaczenia, broń białą i palną, przedmioty osobiste oraz obrazy i ryciny bitewne, portrety. Są też rekonstrukcje według zachowanych opisów. Na wprost wejścia znajduje się orszak husarski z koniem hetmańskim Stefana Czarnieckiego na przedzie, za nim podążają dwaj jeźdźcy, husarz ubrany w kolczugę i zbroję, wyposażony w pięciometrową kopię, oraz buńczuczny w kolczudze trzymający buńczuk, wyposażony w łuk i kołczan, dalej koń ze skrzydłami husarskimi.

Paulo Coelho – współczesny klasyk zapomniany

Wydając w 1987 roku swoją debiutancką powieść *Pielgrzym*, Paulo Coelho nie spodziewał się aż tak wielkiego sukcesu wydawniczego. W latach 90. na całym świecie panował swego rodzaju szal na książki brazylijskiego pisarza. Jednakże dzisiaj wydaje się, iż został on nieco zapomniany, a na jego twórczość patrzy się z przyzwyczajeniem oka.

Trudno jednoznacznie stwierdzić, w czym tkwił sekret popularności książek Coelho. Z jednej strony są one napisane prostym językiem, a ich długość rzadko przekracza trzysta stron. Z drugiej strony w swoich powieściach autor porusza tematy z życia codziennego. Możliwe, że to ujęcie zwykłych problemów zwróciło uwagę kilkunastu milionów czytelników na świecie i wzbudziło międzynarodową fascynację prozą Brazylijczyka.

Oczywiście, jak to często bywa w przypadku tak ogromnych sukcesów, nie obyło się bez kontrowersji i krytyki. Krytycy literaccy od początku podkreślali zbyt trywialny sposób wyrażania myśli i fakt, że przedstawiane przez pisarza historie są naszpikowa-

ne schematami, płytkie i przesiąknięte banałami. Pomimo wielu negatywnych opinii czytelnicy chętnie sięgali po kolejne powieści Coelho. Przez wiele lat zaczytywali się w historiach szarych bohaterów, znajdując w tej prozie pewne wytchnienie od własnych problemów.

Obecnie wydaje się, że książki Paulo Coelho są ramotkami dla zmęczonych życiem ludzi. Młodszy czytelnicy kojarzą jego twórczość raczej z głębokimi cytatami, które do ich życia nic nie wnoszą, pozostając pustymi słowami. Swego czasu popularna w Internecie była seria czarno-białych zdjęć pisarza z wymyślonymi przez internautów zabawnymi tekstami jakoby przez niego napisanymi.

W czasach wszechobecnych kryzysów warto sięgnąć po książki tego autora, który zwraca uwagę na nieoczywiste aspekty otaczającego nas świata. Pomimo swej pozornej błażości proza Coelho pozwala na chwilowe oderwanie się od codzienności.

| Iwona Dominiec

► Układ wystawy jest chronologiczny, z drobnymi wyjątkami, główna jej część skupiona jest wokół bitwy wiedeńskiej, ale pozostałe militaria upamiętniają inne kluczowe wydarzenia historii polskiej: konfederację barską, insurekcję kościuszkowską, czasy zaborów i powstań oraz ważne postacie: hetmana Stanisława Jabłonowskiego, Stefana Czarnieckiego, księcia Józefa Poniatowskiego, Tadeusza Kościuszkę, generała Henryka Dembińskiego, hetmana Stanisława Żół-

kiewskiego, a także cesarza Karola V Habsburga. Wszystkie eksponaty zostały poddane konserwacji i lśnią nowym blaskiem. To festiwal piękna i dizajnu – zachwyca, daje świadectwo i uczy, prezentuje rzemiosło najwyższej klasy, co podkreślił kurator wystawy Michał Dziewulski. Jest to wyjątkowa wystawa z przeznaczeniem dla wszystkich pokoleń, więc nie można jej pominąć.

| Barbara Zająchkowska

Od A do Z

W dniu 23 listopada w Sali Miedzianej Muzeum Krakowa odbyło się uroczyste spotkanie promocyjne II wydania *Encyklopedii Krakowa* z udziałem prezydenta Jacka Majchrowskiego. Zaprezentowano na nim historię powstawania publikacji oraz szerokie grono osób biorących udział w realizacji projektu, a także oryginalny Alfabet krakowski, z którym krakowianie będą się odtąd spotykać w przestrzeni Biblioteki Kraków i nie tylko.

Zainteresowanych odsyłamy do filmu na kanale YouTube Biblioteki Kraków z serii „Biblioteka od zaplecza” pt. *Encyklopedia Krakowa*.

„Rocznik Biblioteki Kraków”

W bieżącym roku kalendarzowym ukazuje się już drugi numer „Rocznika Biblioteki Kraków”. Ta sytuacja jest konsekwencją decyzji, by nasze wydawnictwo odpowiadało standardom czasopism naukowych, a do zalecanych działań należy także ustabilizowanie rytmu edycji. W tym roku otrzymaliśmy od Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego dofinansowanie na realizację zadania pn. *Wzmocnienie rozpoznawalności i zasięgu*

„Rocznika Biblioteki Kraków”. Łączymy wymagania stawiane czasopismom naukowym (artykuły recenzowane opatrzone są streszczeniami) z dbałością o szatę graficzną. Zapraszam więc do lektury w dowolnej formie, wygodnej i bardziej dostępnej dla wszystkich dzięki łączeniu humanistycznej wrażliwości z innowacjami technologicznymi.

| Artur Czesak

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Kalendarium wydarzeń kulturalno-edukacyjnych

wydarzenia dla dzieci

wydarzenia w Klubie Dziennikarzy „Pod Gruszką”

KANAPKI AKRYLOWE – WYSTAWA PRAC SABY KIKNAVELIDZE

1–30 grudnia w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 16, ul. W. Eljasza-Radzikowskiego 29, tel. 797 301 005

Artysta od 2007 r. prowadzi indywidualną działalność artystyczną. Jego zdjęcia znajdują się w kolekcjach prywatnych w Ukrainie, Gruzji, Rosji, Niemczech, Austrii, Holandii, Polsce, Francji, Australii, Turcji, USA, Luksemburgu, Irlandii, Japonii, Wielkiej Brytanii. Od 2018 r. wydaje książki z autorskimi ilustracjami oraz organizuje międzynarodowy konkurs plastyczny Odessa International Art Prize.

ZAWIROWANIA II – WYSTAWA PRAC ZOFII DUBIEL

1–30 grudnia w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 20, ul. Opolska 37, tel. 797 301 026

Artystka tworzy głównie obrazy pastelowe i olejne, eksperymentuje również w innych technikach. Należy do Bronowickiego Stowarzyszenia Przyjaciół Sztuk Wszelkich im. Włodzimierza Tetmajera w Krakowie oraz do Grupy Twórczej Amarant. Prezentowane *Zawirowania* to obrazy powstałe w technice akrylu wylewanego.

MAŁEMU – EDWARD DUDA

1–30 grudnia w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 21, Wypożyczalnia dla dorosłych, ul. Królewska 59, tel. 797 301 021

Wystawa szopek wykonanych przez Edwarda Dudę – artystę samouka, który ukończył Szkołę Rzemiosł Budowlanych w Zakopanem, a następnie studia na Politechnice Krakowskiej. Przygodę ze sztuką rozpoczął w wieku niemal 60 lat. Obrazy, rzeźby i instalacje tworzy ze wszystkiego i na wszystkim, co dała natura.

ANIOL ŚWIĄTECZNY – WYSTAWA PRAC JACKA OŻOGA

1–30 grudnia w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 21, Wypożyczalnia dla dorosłych, ul. Królewska 59, tel. 797 301 021

Wystawa w cyklu *Rok z Aniołami Jacka Ożoga*. Autor jest grafikiem, malarzem i rzeźbiarzem. Tworzy instalacje, płaskorzeźby, reliefy i kartki świąteczne. Jest uczniem i wieloletnim współpracownikiem prof. Witolda Chomicza. Prowadzi grupę malarską *Otwarta Pracownia Malarska*.

OKNO Z DWORKU TETMAJERA, CZYLI GALERIA JEDNEGO OBRAZU

1–30 grudnia w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 21, Wypożyczalnia dla dorosłych, ul. Królewska 59, tel. 797 301 021

Prezentacja obrazu Renaty Godawskiej. Autorka współpracuje z Fundacją Sztuki Osób Niepełnosprawnych „Stańczyk”. Jest członkiem Bronowickiego Stowarzyszenia Przyjaciół Sztuk Wszelkich im. Włodzimierza Tetmajera w Krakowie.

SZTUKA Z PIENIN. W DREWNIĘ ZAKŁĘTE – JOANNA DZIUBIŃSKA

1–30 grudnia w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 21, Czytelnia Naukowa, ul. Królewska 59, tel. 797 301 022

Wystawa prac Joanny Dziubińskiej od dzieciństwa związanej z górami oraz sztuką ludową. Pochodzi z rodziny o silnych tradycjach artystycznych, która od pokoleń zajmuje się tworzeniem sztuki i rękodzieła ludowego. Prowadzi w Szczawnicy Galerię *Krzywa Jabłotka*.

Z BRONOWICKICH PRACOWNI – WYSTAWA ZBIOROWA BRONOWICKIEGO STOWARZYSZENIA PRZYJACIÓŁ SZTUK WSZELKICH W KRAKOWIE

1–30 grudnia w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 22, ul. H. Sienkiewicza 2, tel. 797 301 004

Bronowickie Stowarzyszenie Przyjaciół Sztuk Wszelkich im. Włodzimierza Tetmajera w Krakowie działa na rzecz ochrony oraz rozwoju kultury i sztuki polskiej, zachowania tradycji narodowych i regionalnych. Pomaga artystom organizować wystawy malarskie, wernisaże, spotkania aktorskie, koncerty, wieczory poetycko-muzyczne, warsztaty plastyczne, spotkania integracyjne i plenery.

MALARSKIE FASCYNACJE PIOTRA ŻMIJOWSKIEGO

1–30 grudnia w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 25, ul. J. Fałata 2, tel. 797 301 002

Artysta maluje głównie martwe natury, pejzaże, portrety i kwiaty. Fascynuje się kolorem, światłem i poznawaniem nowych technik malarskich.

KWIATY I ZWIERZĘTA DALEKIEGO WSCHODU – WYSTAWA PRAC MARTY BOGUSZ

1–30 grudnia w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 27, ul. Królowej Jadwigi 37b, tel. 12 411 92 74

Marta Bogusz – architekt i konserwator zabytków, z zamiłowania malarka, poetka i fotografka. Maluje ludzi, ich marzenia i otaczającą przyrodę. Należy do grupy malarskiej Grupa krakowska z Willi Decjusza. Prace zaprezentowane na wystawie przedstawiają świat przyrody, zabytki i ludzi.

JENO SZNUR... – WYSTAWA PRAC ANNY WITKOWSKIEJ

1–30 grudnia w godzinach otwarcia biblioteki

Biblioteka Główna, Informatorium, ul. Powroźnicza 2, tel. 797 024 025

Anna Witkowska tworzy biżuterię z kamieni naturalnych oraz ozdoby z różnego rodzaju taśm i sznurków. Dzięki różnorodnym splotom, nieoczywistemu łączeniu kolorów i faktur sznura artystka uzyskuje niepowtarzalne i wyjątkowe ozdoby.

PĘDZLEM I SZPACHLĄ

1–30 grudnia w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 35, ul. T. Chałubińskiego 47, tel. 797 024 005

Wystawa w cyklu *Rodzinne pasje*, na której prace zaprezentują ojciec i córka. Aleksander Piszczek na emeryturze wrócił do malarstwa. Tworzy w takich technikach jak: pastele, akryl, akwarela i rysunek. Od kilku lat uczęszcza na warsztaty malarskie organizowane przez Centrum Kultury Podgórze, gdzie doskonalili umiejętności. Anna Okoń rozpoczęła przygodę z malarstwem, tworząc w technice akwareli i pasteli. Następnie zaczęła ćwiczyć technikę malowania akrylem i olejem. Artystka czerpie inspiracje do prac z licznych podróży i spacerów.

KOLOR I WYOBRAŹNIA

1–30 grudnia w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 53, os. Stalowe 12, tel. 12 644 23 52

Wystawa prac Piotra Fąfrowicza przygotowana w ramach Festiwalu Literatury dla Dzieci.

MISTRZOWIE ILUSTRACJI W BIBLIOTECE KRAKÓW

4–30 grudnia w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 3, pl. J. Nowaka-Jeziorańskiego 3, tel. 12 618 91 81

Filia nr 31, ul. J.K. Przyzby 10, tel. 797 024 026

Filia nr 40, ul. Łużycka 55, tel. 797 024 017

Filia nr 48, os. Bohaterów Września 26, tel. 12 645 95 27

Filia nr 49, os. Tysiąclecia 42, tel. 12 263 44 86

Wystawa rozproszona przygotowana we współpracy z Wydawnictwem Dwie Siostry prezentuje dorobek ośmiorga wybitnych ilustratorów, którzy współtworzyli świetność polskiej grafiki książkowej w jej najlepszym okresie. Bohdan Butenko, Anna Kołakowska, Danuta Konwiczka, Zbigniew Lengren, Maria Orłowska-Gabryś, Mirosław Pokora, Jan Marcin Szancer i Teresa Wilbik to artyści, których niezwykle ilustracje na trwałe zapisały się w pamięci kilku pokoleń młodych czytelników, tworząc z ilustrowanymi tekstami nierozdzielalną całość.

JENO SZNUR... – WERNISAŻ WYSTAWY PRAC ANNY WITKOWSKIEJ

1 grudnia, godz. 17.00

Biblioteka Główna, Informatorium, ul. Powroźnicza 2, tel. 797 024 025

Wernisaż wystawy prac Anny Witkowskiej. Artystka tworzy biżuterię z kamieni naturalnych oraz ozdoby z różnego rodzaju taśm i sznurków. Dzięki różnorodnym splotom, nieoczywistemu łączeniu kolorów i faktur sznura artystka uzyskuje niepowtarzalne i wyjątkowe ozdoby.

GŁOŚNE CZYTANIE ŚWIĄTECZNEJ BAJKI ORAZ WARSZTATY DLA DZIECI

1 grudnia, godz. 17.30

Biblioteka Główna, ul. Powroźnicza 2, tel. 797 024 013

Uczestnicy wysłuchają opowiadania z książki *Ekspres grudniowy, czyli odjazdowy kalendarz adwentowy*, a następnie napiszą listy do św. Mikołaja.

(Z)RĘCZNI

2 grudnia, godz. 9.15–13.45

Biblioteka Główna, Informatorium, ul. Powroźnicza 2, tel. 797 024 025

Spotkanie dla osób zainteresowanych poznaniem różnych technik prac ręcznych.

GRA-MY!

2 grudnia, godz. 10.00–13.00

Filia nr 56, Oddział dla dzieci, os. Zgody 7, tel. 12 642 16 43

Uczestnicy zagrają w popularne gry planszowe. Spotkanie dla młodzieży od 12. roku życia.

TOREBKI NA PREZENTY

4 grudnia, godz. 16.00–17.30

Filia nr 6, al. I. Daszyńskiego 22, tel. 12 423 24 26

Warsztaty w cyklu *Małe warsztaty literacko-plastyczne dla dzieci w wieku od 4 do 9 lat*. Uczestnicy wysłuchają zimowej opowieści, następnie wykonają torebki prezentowe – bałwanki lub Mikołaje. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 6.

ZIELONA CHOINKA

4 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 56, Oddział dla dzieci, os. Zgody 7, tel. 12 642 16 43

Warsztaty haftu matematycznego dla dzieci powyżej 6 lat. Uczestnicy wykonają świąteczne kartki. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Oddziale dla dzieci Filii nr 56.

ŚMIERĆ NA WENECEJI – SPOTKANIE Z JACKIEM DEHNELEM I PIOTREM TARCZYŃSKIM

4 grudnia, godz. 17.00

Apteka Designu, ul. M. Kopernika 19A, tel. 12 618 91 00

Biblioteka Kraków i Krakowskie Biuro Festiwalowe zapraszają na spotkanie autorskie z Marylą Szyczkową, czyli Jackiem Dehnelem i Piotrem Tarczyńskim, którzy opowiedzą o najnowszych przygodach profesorowej Zofii Szczupaczyńskiej – bohaterki książki *Śmierć na Wenecji*. Jaką kryminalną zagadkę przyszło jej tym razem rozwiązać? O tym oraz o nowych planach wydawniczych z duetem pisarzy porozmawia Tomasz Pindel. Spotkanie organizowane w cyklu *Biblioteka w miejscach nieoczywistych*. Wydarzenie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, edycja 2022. Zapisy przez formularz dostępny na www.biblioteka.krakow.pl.

MICHAEL – PROMOCJA KSIĄŻKI JOANNY KRUPIŃSKIEJ-TRZEBIATOWSKIEJ

4 grudnia, godz. 18.00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”, ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Promocja książki *Michael* – drugiego tomu powieści *Kiedy miłość była zbrodnią*.

Oprawa muzyczna: Izabela Jutrzenka Trzebiatowska (fortepian).

Prowadzenie: Józef Baran i Michał Piętiewicz.

DYSKUSYJNY KLUB KSIĄŻKI DLA DOROSŁYCH

5 grudnia, godz. 13.00

Filia nr 24, ul. Na Błonie 13 d, tel. 797 301 009

Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki dla dorosłych. Rozmowa o książce Witolda Szabłowskiego pt. *Jak nakarmić dyktatora*. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 24.

PUSTYNIE

5 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 24, ul. Na Błonie 13 d, tel. 797 301 009

Spotkanie w cyklu *Biblioteczne podróże od lasów równinowych do pustyń lodowych*. Zajęcia edukacyjno-plastyczne dla dzieci w wieku od 6 do 9 lat. Uczestnicy poznają warunki klimatyczne panujące na pustyniach oraz typowe dla nich rośliny i zwierzęta. Wykonają także prace plastyczne nawiązujące do tematyki zajęć. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 24.

PLANSZOWE WIECZORKI

5 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 48, os. Bohaterów Września 26, tel. 12 645 95 27

Uczestnicy zagrają w popularne gry planszowe. Spotkanie dla dzieci w wieku od 9 do 12 lat. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 48.

WĘDRÓWKA PRZEZ KRESY: PODHAJCE, BRZEŻANY, ŻÓŁKIEW... – ZBIGNIEW DURCZOK

5 grudnia, godz. 17.00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”, ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Spotkanie Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich.

Prowadzenie: Anna Stengl.

GŁOŚNE CZYTANIE ŚWIĄTECZNEJ BAJKI ORAZ WARSZTATY DLA DZIECI

5 grudnia, godz. 17.30

Biblioteka Główna, ul. Powroźnicza 2, tel. 797 024 013

Uczestnicy wysłuchają opowiadania z książki *Ekspres grudniowy, czyli odjazdowy kalendarz adwentowy*, a następnie wykonają świąteczne kartki.

MIKOŁAJKI

6 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 7, al. Pokoju 33, tel. 12 414 26 01

Spotkanie dla dzieci w cyklu *Czytam i rysuję*. Uczestnicy wysłuchają świątecznych histo-

rii o św. Mikołaju oraz wezmą udział we wspólnych zabawach.

ZBUDUJMY RAZEM IGLOO!

6 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 8, ul. J. Brodowicza 1, tel. 12 412 49 55

Uczestnicy stworzą igloo z balonów, dowiedzą się, jak żyje się na Grenlandii, gdzie mieszkają i co jedzą tamtejsi ludzie, i czy dzieci polują. Uczestnikom przedstawione zostaną fragmenty książek *Ludzie* Petera Spiera oraz *Wokół biegunów* Davida Rootesa. Zajęcia dla dzieci około 6. roku życia. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 8.

ŚWIĘTO OGNIA – SPOTKANIE Z JAKUBEM MAŁECKIM

6 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 48, os. Bohaterów Września 26, tel. 12 645 95 27

Uczestnicy spotkają się z jednym z najzdolniejszych pisarzy młodego pokolenia – Jakubem Małeckim – tłumaczem, autorem opowiadań, a także powieści: *Błędy*, *W odbiciu*, *Dygot*, *Rdza*, *Nikt nie idzie*, *Horyzont*, *Święto ognia*. W 2021 r. za *Święto ognia* otrzymał Nagrodę im. C.K. Norwida. Jest to historia o przekraczaniu granic, żądliwości życia i konfrontacji z niemożliwym. O tym, co najbardziej intryguje w twórczości Jakuba Małeckiego, rozmawiać będzie z pisarzem Krzysztof Maćkowski. Spotkanie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, edycja 2022. Zapisy przez formularz dostępny na www.biblioteka.krakow.pl.

Jakub Małecky, fot. Wojciech Biały

MAŁEMU – WERNISAŻ WYSTAWY EDWARDA DUDY

6 grudnia, godz. 18.00

Filia nr 21, Wypożyczalnia dla dorosłych, ul. Królewska 59, tel. 797 301 021

Wernisaż wystawy szopek wykonanych przez Edwarda Dudę – artystę samouka, który ukończył Szkołę Rzemiosł Budowlanych w Zakopanem, a następnie studia na Politechnice Krakowskiej. Przygodę ze sztuką rozpoczął w wieku niemal 60 lat. Obrazy, rzeźby i instalacje tworzy ze wszystkiego i na wszystkim, co dała natura.

OPATRUNEK Z MODRZEWIOWEJ ŻYWCY – SPOTKANIE AUTORSKIE MARZANNY B. KIELAR

6 grudnia, godz. 18.00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”, ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

O więzi między przyrodą i człowiekiem, o pejzażu północnych jezior, o wojnie i przesiedleniach zapamiętanych przez kobiety, o losie Mazurów i Prusów – z Marzanną Bogumiłą Kielar, autorką tomu wierszy *Wilki*, rozmawia Małgorzata Lebda. Spotkanie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, edycja 2022.

KLUB DOJRZAŁEGO CZYTELNIKA

7 grudnia, godz. 11.00

Biblioteka Główna, ul. Powroźnicza 2, tel. 797 024 013

Spotkanie w ramach Klubu Dojrzałego Czytelnika. Uczestnicy porozmawiają na temat twórczości zapomnianego pisarza dwóch wojen – Stanisława Rembeka.

ŚWIĘTA U PANA GROSIIKA

7 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 40, ul. Łużycka 55, tel. 797 024 017

Świąteczny spektakl teatralny dla dzieci w wieku od 5 do 10 lat. Spektakl inspirowany *Opowieścią wigilijną* Charlesa Dickensa. Przedstawienie wprowadza dzieci w świąteczny nastrój, uczy wartości i przypomina znane świąteczne tradycje. Treść jest dostosowana do najmłodszych odbiorców, dlatego mroczne duchy zostały zastąpione przez świąteczną Wrózkę. Wydarzenie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, edycja 2022. Zapisy mailowe i telefoniczne w Filii nr 40.

ZIMA U NAS, ZIMA W DOLINIE MUMINKÓW

7 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 56, Oddział dla dzieci, os. Zgody 7, tel. 12 642 16 43

Spotkanie w cyklu *Nasi książkowi ulubieńcy*. Uczestnicy wysłuchają opowiadania o zimowym życiu Muminków i przygotowaniach do świąt, a następnie wykonają pracę plastyczną.

SPOTKANIE Z AUTORKĄ BIOGRAFII SŁAWOMIRA MROŻKA

7 grudnia, godz. 18.00

Biblioteka Główna, ul. Powroźnicza 2, tel. 797 024 013

Spotkanie z Anną Nasitowską – profesorką literatury, pisarką, autorką wielu biografii słynnych osób, prezeską Stowarzyszenia Pisarzy Polskich. Rozmowa będzie dotyczyła książki *Mrozek. Biografia* wydanej przez Wydawnictwo Literackie. Sławomir Mrozek (1930–2013) był człowiekiem wielu talentów, wybitnym dramaturgiem, prozaikiem i rysownikiem. Stworzył niezapomniane opowiadania i utwory dramatyczne zaliczane do nurtu tzw. teatru absurdu. W utworach poruszał tematy społeczne, filozoficzne, polityczne i psychologiczne. Był postacią tajemniczą i zagadkową. W przyszłości w Bibliotece Głównej powstanie gabinet dedykowany jego pamięci, w którym znajdą się pamiątki przekazane przez Susanę Osorio-Mrozek. Wydarzenie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, edycja 2022.

Prowadzenie: Małgorzata I. Niemczyńska.

Anna Nasitowska, fot. Joanna Nasitowska-Rek

DZIWNE JEST SERCE KOBIECE – ZOFIA Z ODROWĄŻ-PIENIAŻKÓW SKĄPSKA

7 grudnia, godz. 18.00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”, ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Czyta: Lidia Bogaczówna. Prowadzenie: Rafał Skąpski i Krzysztof Jakubowski.

BIBLIOTECZNE MIKOŁAJKI
8 grudnia, godz. 15.30–18.30

Filia nr 14, ul. Ugorek 14, tel. 12 417 17 15

Zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym. Uczestnicy samodzielnie wykonają kolorową, papierową choinkę. Poznają książki o świętach Bożego Narodzenia i św. Mikołaju.

ŚWIĄTECZNE WYPLATANKI
8 grudnia, godz. 16.00

Filia nr 35, ul. T. Chałubińskiego 47,
tel. 797 024 005

Warsztaty dla seniorów. Pod okiem Bożeny Zając uczestnicy wykonają ozdoby świąteczne z papierowej wikliny. Zapisy mailowe i telefoniczne w Filii nr 35 prowadzone do 1 grudnia.

SPOTKANIE AUTORSKIE Z AGNIESZKĄ KRAWCZYK
8 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 3, pl. J. Nowaka–Jeziorańskiego 3,
tel. 12 618 91 81

Spotkanie w cyklu *Peron kulturalny*. Rozmowa z pisarką Agnieszką Krawczyk. Zapisy mailowe i telefoniczne w Filii nr 3.

GRAMY W PLANSZOWE!
8 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 48, os. Bohaterów Września 26,
tel. 12 645 95 27

Uczestnicy zagrają w popularne gry planszowe dla najmłodszych. Spotkanie dla dzieci w wieku 4–6 lat. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 48.

CHŁOPKI. OPOWIEŚĆ O NASZYCH BABKACH – SPOTKANIE AUTORSKIE Z JOANNĄ KUCIEL-FRYDRYSZAK
8 grudnia, godz. 18.00

Filia nr 21, Czytelnia naukowa, ul. Królewska 59,
tel. 797 301 022

Joanna Kuciel-Frydryszak przedstawi książkę *Chłopki. Opowieść o naszych babkach*. Lektura pokazuje siłę kobiet, ich bezgraniczne oddanie rodzinie, ale też pragnienie zmia-

ny i nierówną walkę o siebie w patriarchalnym społeczeństwie. Rozmowę z autorką poprowadzi Agnieszka Staniszevska-Mól. Wydarzenie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, edycja 2022. Zapisy przez formularz dostępny na www.biblioteka.krakow.pl.

ŚWIĘTA U PANA GROSIIKA
8 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 49, os. Tysiąclecia 42, tel. 12 263 44 86

Świąteczny spektakl teatralny dla dzieci w wieku od 5 do 10 lat. Spektakl inspirowany *Opowieścią wigilijną* Charlesa Dickensa. Przedstawienie wprowadza dzieci w świąteczny nastrój, uczy wartości i przypomina znane świąteczne tradycje. Treść jest dostosowana do najmłodszych odbiorców, dlatego mroczne duchy zostały zastąpione przez świąteczną Wrózkę. Wydarzenie finansowane ze środków Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, edycja 2022. Zapisy mailowe i telefoniczne w Filii nr 49.

ŚWIATEŁKO NA ŚWIĘTA
11 grudnia, godz. 15.00–18.00

Filia nr 42, ul. Agatowa 33, tel. 797 024 015

Warsztaty plastyczne. Uczestnicy z przygotowanych materiałów będą mogli wykonać świąteczne lampiony.

O BOGUSŁAWIE SCHAEFFERZE...
11 grudnia, godz. 18.00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”,
ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Prezentacja dokumentu filmowego o Bogusławie Schaefferze w reżyserii Pawła Bitki Zapendowskiego z mini recitale. Spotkanie z udziałem Jadwigi Hodor – biografki Bogusława Schaeffera, kompozytora Krzysztofa Kostrzewy i pianisty Piotra Grodeckiego.

GŁOŚNE CZYTANIE ŚWIĄTECZNEJ BAJKI ORAZ WARSZTATY DLA DZIECI
12 grudnia, godz. 17.30

Biblioteka Główna, ul. Powroźnicza 2,
tel. 797 024 013

Uczestnicy wysłuchają opowiadania z książki *Ekspres grudniowy, czyli odjazdowy kalendarz adwentowy*, a następnie wykonają świąteczne aniołki.

POEZJA MI WSZYSTKO WYJAŚNIŁA – PROMOCJA KSIĄŻKI ANDRZEJA WALTERA
12 grudnia, godz. 18.00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”,
ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Andrzej Walter – poeta, prozaik, publicysta, krytyk literacki, fotografik. Związany na stałe z portalem literackim pisarze.pl, „Gazetą Kulturalną” oraz kwartalnikiem „Migotania”. W 2022 roku został laureatem Nagrody im. Jarosława Iwaszkiewicza. Ostatnio uhonorowany Srebrnym Medalem Labor Omnia Vincit. Prowadzenie: Anna Pituch–Noworolska.

ANIOŁ NA SZCZĘŚCIE – ZAJĘCIA DLA SENIORÓW

13 grudnia, godz. 12.00

Filia nr 56, Oddział dla dorosłych, os. Zgody 7,
tel. 12 644 40 72

Cykliczne zajęcia dla seniorów pt. *Srodek motka*. Podczas warsztatów uczestnicy wykonają anioła z masy solnej.

DZIEŃ CHOINKI
13 grudnia, godz. 15.00–19.00

Filia nr 8, ul. J. Brodowicza 1, tel. 12 412 49 55

Zajęcia z cyklu *Zróbmy sobie Dzieło Sztuki!* Uczestnicy wykonają trójwymiarową choinkę, na której zawieszają samodzielnie dobrane ozdoby. Przygotowana zostanie wystawa książek o zimie.

KARTKA ŚWIĄTECZNA
13 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 7, al. Pokoju 33, tel. 12 414 26 01

Spotkanie dla dzieci w cyklu *Czytam i rysuję*. Uczestnicy wysłuchają fragmentów książki Moniki Utnik–Strugały *O Bożym Narodzeniu, Mikołaju i tradycjach świątecznych na świecie*, a przygotowując kartki, porozmawiają o tradycjach świątecznych w swoich domach.

ROBIMY OZDOBY ŚWIĄTECZNE Z PAPIERU
13 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 15, ul. Dobrego Pasterza 100,
tel. 12 417 22 73

Warsztaty plastyczne dla dzieci, podczas których wykonane zostaną bożonarodzeniowe dekoracje z papieru na choinkę lub do domu.

CHOINKOWE OZDOBY
13 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 48, os. Bohaterów Września 26,
tel. 12 645 95 27

Warsztaty plastyczne dla dzieci powyżej 4. roku życia. Uczestnicy wykonają mini choinki. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 48.

ŚWIĄTECZNE OZDOBY Z PAPIERU I INNE CUDA NA CHOINKĘ
13 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 52, os. Na Stoku 1, tel. 505 299 818

Zajęcia dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat w cyklu *Popołudnie z maluszkami*. Uczestnicy wykonają prace plastyczne oraz wezmą udział w ćwiczeniach ruchowych z wykorzystaniem dysków sensorycznych. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 52.

PREZENT POD CHOINKĄ
13 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 56, Oddział dla dzieci, os. Zgody 7,
tel. 12 642 16 43

Spotkanie dla dzieci i rodziców w cyklu *Klub Słuchającego Malucha*. Uczestnicy wysłuchają opo-

Joanna Kuciel-Frydryszak, fot. Maks Pfliegel

wiadania o zbliżających się świętach, poznają zwyczaje świąteczne w innych krajach oraz wykonują opakowanie na prezent. Każde dziecko otrzyma drobny upominek.

ZIMO PRZYBYWAJ!

13 grudnia, godz. 17.30

Filia nr 49, os. Tysiąclecia 42, tel. 12 263 44 86

Spotkanie dla dzieci w wieku od 4 do 10 lat. Uczestnicy poznają zimową baśń i wykonają papierowe śnieżynki.

SPOTKANIE WARSZTATOWE OTWARTEGO KOŁA AUTORÓW

13 grudnia, godz. 18.00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”,
ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Prowadzenie: Danuta Perier-Berska.

GRUDNIOWE ŻYCZENIA

15 grudnia, godz. 13.00–15.00

Filia nr 21, Wypożyczalnia dla dzieci,
ul. Królewska 59, tel. 797 301 020

Świąteczne warsztaty plastyczne-poetyckie. Uczestnicy z dostępnych w bibliotece materiałów wykonują kartki z życzeniami.

RÓŻNE OBlicZA ŚWIĄT

15 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 20, ul. Opolska 37, tel. 797 301 027

Zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Uczestnicy wysłuchają fragmentów książek, których bohaterowie przygotowują się do świąt i wykonują ozdoby bożonarodzeniowe.

PERON LITERACKI BIBLIOTEKI KRAKÓW

15 grudnia, godz. 18.00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”,
ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Spotkanie *Święta na Peronie*.

Oprawa muzyczna: Robert Marcinkowski.

Prowadzenie: Jadwiga Malina i Michał Piętniewicz.

(Z)RĘCZNIE

16 grudnia, godz. 9.15–13.45

Biblioteka Główna, Informatorium,
ul. Powroźnicza 2, tel. 797 024 025

Spotkanie dla osób zainteresowanych poznaniem różnych technik prac ręcznych.

BAJECZNE ŚWIĘTA

18 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 24, ul. Na Błonie 13 d, tel. 797 301 009

Zajęcia czytelniczko-plastyczne dla dzieci w wieku od 4 do 8 lat. Uczestnicy wysłuchają świątecznych opowieści oraz wykonują kartki, ozdoby

by świąteczne i upominki dla bliskich. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 24.

ŁASKAWYM OKIEM – WIECZÓR AUTORSKI JANA PICHETY

18 grudnia, godz. 18.00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”,
ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Jan Picheta – autor pięciu tomów wierszy, książki krytyczno-literackiej *Łaskawym okiem*, czterech książek reporterskich. Sekretarz Oddziału Śląskiego Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, dziennikarz, nauczyciel i trener piłki nożnej, twórca i juror LIPY – najstarszej polskiej imprezy literackiej dla dzieci i młodzieży, która trwa nieprzerwanie od 1983 r.
Prowadzenie: Bożena Boba-Dyga.

MAGICZNE ŚWIĘTA Z KSIĄŻKĄ

19 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 48, os. Bohaterów Września 26,
tel. 12 645 95 27

Zajęcia dla dzieci od 7. roku życia. Uczestnicy poznają świąteczne historie i zwyczaje, wezmą udział w zabawach tematycznych i wykonają pracę plastyczną. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 48.

GŁOŚNE CZYTANIE ŚWIĄTECZNEJ BAJKI ORAZ WARSZTATY DLA DZIECI

19 grudnia, godz. 17.30

Biblioteka Główna, ul. Powroźnicza 2,
tel. 797 024 013

Uczestnicy wysłuchają opowiadania z książki *Ekspres grudniowy, czyli odjazdowy kalendarz adwentowy*, a następnie będą szukali w bibliotece skrzatów.

MIĘDZY Wczoraj a Dziś – PROMOCJA TOMU POETYCKIEGO DANUTY PERIER-BERSKIEJ

19 grudnia, godz. 18.00

Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”,
ul. Szczepańska 1, tel. 512 455 260

Danuta Perier-Berska – pisarka, poetka, ikonopistka, autorka mandali, opiekunka Otwartego Koła Autorów działającego przy KO ZLP.

Oprawa muzyczna: Niezależna Grupa Teatralna „Porfirion”
Prowadzenie: Anna Pituch-Noworolska.

DZIEŃ BAŁWANKA

20 grudnia, 15.00–19.00

Filia nr 8, ul. J. Brodowicza 1, tel. 12 412 49 55

Zajęcia z cyklu *Zróbmy sobie Dzieło Sztuki!* Uczestnicy wykonają bałwanka z papieru i plastikowych zakrętek po napojach. Przygotowana zostanie wystawa książek o Bożym Narodzeniu.

POLSKIE TRADYCJE BOŻONARODZENIOWE

20 grudnia, 17.00

Filia nr 7, al. Pokoju 33, tel. 12 414 26 01

Spotkanie dla dzieci w cyklu *Czytam i rysuję*. Uczestnicy poznają polskie tradycje bożonarodzeniowe,

wysłuchają opowiadań o celebrowaniu świąt dawniej i dziś, wykonają zabawki choinkowe i udekorują świąteczne bombki.

ROBIMY OZDOBY ŚWIĄTECZNE Z PAPIERU

20 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 15, ul. Dobrego Pasterza 100,
tel. 12 417 22 73

Warsztaty plastyczne dla dzieci, podczas których wykonane zostaną bożonarodzeniowe dekoracje z papieru na choinkę lub do domu.

BAJECZNE ŚWIĘTA

20 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 24, ul. Na Błonie 13 d, tel. 797 301 009

Zajęcia czytelniczko-plastyczne dla dzieci w wieku od 4 do 8 lat. Uczestnicy wysłuchają świątecznych opowieści oraz wykonują kartki, ozdoby świąteczne i upominki dla bliskich. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 24.

CHOINKOWE OZDOBY

20 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 48, os. Bohaterów Września 26,
tel. 12 645 95 27

Warsztaty plastyczne dla dzieci powyżej 4. roku życia. Uczestnicy wykonają minichoinki. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 48.

WISŁA. BIOGRAFIA RZEKI – SPOTKANIE Z ANDRZEJEM CHWALBĄ

21 grudnia, godz. 18.00

Filia nr 21, Czytelnia Naukowa, ul. Królewska 59,
tel. 797 301 022

Wręczenie nagrody Krakowska Książka Miesiąca połączone ze spotkaniem z prof. Andrzejem Chwałbą – autorem książki *Wisła. Biografia rzeki*. O książce można przeczytać tak: „Nikt dotychczas tak nie opowiadał o Wiśle! Pionierskie, fascynujące dzieło, które zachwyci nie tylko fanów historii”. Spotkanie poprowadzi Krzysztof A. Zajas – przewodniczący jury.

BAJECZNE ŚWIĘTA

22 grudnia, godz. 17.00

Filia nr 24, ul. Na Błonie 13 d, tel. 797 301 009

Zajęcia czytelniczko-plastyczne dla dzieci w wieku od 4 do 8 lat. Uczestnicy wysłuchają świątecznych opowieści oraz wykonują kartki, ozdoby świąteczne i upominki dla bliskich. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii nr 24.

Repertuar

STU

 Krakowski Teatr
 Scena STU

 Al. Ż. Krasińskiego 16-18
 30-101 Kraków
 www.scenastu.pl

GRUDZIEŃ 2023

Sob. 2.	Trzy siostry	19.00
Nd. 3.	Trzy siostry	18.00
Wt. 5.	Śluby panińskie	19.00
Śr. 6.	Śluby panińskie	19.00
Czw. 7.	Cnoty niewieście albo dziwki w majonezie	19.00
Pt. 8.	Cnoty niewieście albo dziwki w majonezie	19.00
Sob. 9.	L do L pożegnanie z tytułem	19.00
Nd. 10.	L do L	18.00
Wt. 12.	Hamlet	18.00
Śr. 13.	Hamlet	18.00
Czw. 14.	Hamlet	18.00
Sob. 16.	Labirynt	19.00
Nd. 17.	Labirynt	18.00
Wt. 19.	Koncert Fundacji na Rzecz Zdrowia Publicznego	19.00
Śr. 20.	WIGILIA W STU	
Czw. 28.	Cabaret	19.00
Pt. 29.	Cabaret	19.00
Sob. 30.	Cabaret	19.00
Nd. 31.	Cabaret —SYLWESTER	17.00 21.00

STYCZEŃ 2024

Wt. 2.	Wariacje Tischnerowskie	19.00
Śr. 3.	Wariacje Tischnerowskie	19.00
Czw. 4.	Boże mój	19.00
Pt. 5.	Boże mój	19.00
Sob. 6.	Leopold	19.00
Nd. 7.	Leopold	18.00
Wt. 9.	Zemsta	11.00 19.00
Śr. 10.	Zemsta	14.00
Czw. 11.	Błękitne krewetki	19.00
Pt. 12.	Błękitne krewetki	19.00
Sob. 13.	Firma dziękuje	19.00
Nd. 14.	Firma dziękuje	18.00
Wt. 16.	Inne rozkosze	19.00
Śr. 17.	Inne rozkosze	19.00
Czw. 18.	Tartuffe, czyli oszust	19.00
Pt. 19.	Tartuffe, czyli oszust	19.00
Sob. 20.	Przybory Wasowskiego	19.00
Nd. 21.	Przybory Wasowskiego	18.00
Wt. 23.	Wesele	19.00
Śr. 24.	Wesele	19.00
Czw. 25.	Balladyna	19.00
Pt. 26.	Balladyna	11.00 19.00
Sob. 27.	Cnoty niewieście albo dziwki w majonezie	19.00
Nd. 28.	Cnoty niewieście albo dziwki w majonezie	18.00
Wt. 30.	Śluby panińskie	19.00
Śr. 31.	Śluby panińskie	19.00

LUTY 2024

Czw. 1.	Boże mój!	19.00
Pt. 2.	Boże mój!	19.00
Sob. 3.	Songi Teatru STU	19.00
Nd. 4.	Songi Teatru STU	18.00
Wt. 6.	Tartuffe, czyli oszust	19.00
Śr. 7.	Tartuffe, czyli oszust	19.00
Czw. 8.	Tartuffe, czyli oszust	19.00
Sob. 10.	Trzy siostry	19.00
Nd. 11.	Trzy siostry	18.00
Wt. 13.	Wariacje Tischnerowskie.	19.00
Śr. 14.	Wariacje Tischnerowskie.	19.00
Pt. 16.	Biesy	18.00
Sob. 17.	Biesy	18.00
Nd. 18.	Biesy	16.00
Śr. 21.	Hamlet	18.00
Czw. 22.	Hamlet	18.00
Pt. 23.	Hamlet	11.00
Sob. 24.	Zwierciadło w zwierciadle. Labirynt	19.00
Nd. 25.	Zwierciadło w zwierciadle. Labirynt	18.00
Wt. 27.	Wesele	11.00 19.00
Śr. 28.	Wesele	19.00
Czw. 29.	Błękitne krewetki	19.00

Rezerwacja i sprzedaż biletów:

 tel. 12 422 27 44
 bilety@scenastu.pl